

Mari Riih 

”What Anarchy is to Liberty”

Keskustelu pornografiasta The New York Timesissa vuosina 1970-1979

30.4.2015

Jyväskylän yliopisto

Historian ja etnologian laitos

Yleisen historian pro gradu -tutkielma

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	3
TILANNE YHDYSVALLOISSA 1970-LUVULLA.....	10
Politiikka ja yhteiskunta.....	10
Säädttömyyden problematiikka ja pornon kulta-aika.....	13
PORNOBUSINESS JA NEW YORKIN KESKIKAUPUNKI.....	15
Keskikaupunki ihmisten tilana.....	15
Vapaus ja anarkia.....	55
JOTAIN OSAA VAPAUDESTAAN.....	68
LÄHTEET.....	73

JOHDANTO

Pompeijin tulivuorenpurkauksen hautaaman kaupungin kaivauksista löytyi 1700- ja 1800-luvuilla odotettujen aarteiden lisäksi suuria määriä eroottista taidetta ja esineistöä. Aikalaisten silmissä hämmästyttävät ja säädyttömät fallospatsaat ja avointa seksuaalisuutta kuvaavat freskot eivät sopineet suuren yleisön nähtäväksi, joten ne suljettiin napolilaisessa museossa piiloon omaan tilaansa, *Salaiseen museoon*. Salaisen museon kokoelmaa pääsivät näkemään maksua vastaan ainoastaan hyvämaineiseksi tunnetut herrasmiehet. Muu parempi väki jätettiin tarkastelemaan aiheiltaan miellyttävämpiä hautautuneen kaupungin ihastuksia.¹

Pornografian historia viktoriaaniselta ajalta alkaen on salailun, peittelyn ja suojelun historiaa. Tässä historiassa keskustelua käyvät käsitykset siitä, kenen moraalinen selkäranka kestää viekoittelevan viihteen vaikutuksen, ja ketä siltä tulee kaikin keinoin suojella. Salaisen museon näyttelyä tuli herrasmiestenkin tarkastella lääketieteellisellä katseella, jättäen huomiotta teosten pornografisen vetovoiman.² Mikäli naiset, lapset, tai köyhät olisivat nähneet nämä artefaktit, heidän vaikutukselle alttiit mielensä olisivat olleet syvästi uhan alaisina. Mutta mitä heille olisi tapahtunut? Miksi he olivat vaarassa? Ketä pornografia uhkaa ja millä tavoin?

1970-luvulle tultaessa Pompeijin seinämaalaukset olivat jo muuttuneet taidearteiksi – korkeakulttuuriksi. Alakulttuurin viittaa kantoi uusi uhka, ja tämä uhka pesi Yhdysvaltojen sydämessä, keskellä New Yorkin kaupunkia. Tässä tutkimuksessa käsitellään 1970 -luvulla julkaistuja yleisönosasto-, pää-, ja artikkelikirjoituksia *The New York Times* -sanomalehdestä. Tutkimuksen kohteena on keskustelu pornografiasta ja säädyttömyydestä.

Tutkimusteksti on jaettu kahteen lukuun. Ensimmäisessä taustoitetaan Yhdysvaltojen kulttuurista ja sisäpoliittista tilannetta 1960–1970 -lukujen taitteessa ja hahmotellaan pornografian roolia ja levinneisyyttä yhteiskunnassa kyseisellä ajanjaksolla. Toisen luvun tutkimusesityksen keskiössä ovat ne keskusteluisällöt ja -tavat, joilla *The New York Timesissa* käsiteltiin pornografiaa, pornokauppaa ja muita aikuisviihdemuotoja siten kun ne olivat näkyvillä katukuvassa New Yorkin keskikaupungilla, mediassa ja julkisessa keskustelussa.

1 Kendrick 1987, 2–19.

2 Kendrick 1987, 15.

Tutkitaan, mitä lähestymistapoja aiheen käsittelyyn esiintyi, miten pornografian myymistä puolustettiin tai vastustettiin, ja millaisia ajatusrakenteita eri puheenvuorojen taustoilla saattoi vaikuttaa.

Aiheensa perusteella tutkimus on kulttuurihistoriallinen, ja sen tutkimustapa perustuu käsitteiden analyysiin muun muassa Stefan Collinin julkisen moralistin käsitteen kautta. Julkisen moralistin käsite auttaa tyypittelemään keskustelun kannanottajien ääniä, sekä käsittelemään heidän sanomansa suostuttelevuutta ihanteiden toteuttamiseen, samoin kuin niitä ongelmia, joita keskustelijat hahmottavat olevan näiden ihanteiden toteuttamisen tiellä. Näin pyritään paljastamaan moralistien kannanottojen äänilajit. Äänien tyypittely Collinin käsitteiden kautta on lähdeaineiston luonteen vuoksi käytännöllistä. Lehteen kirjoittaneet henkilöt ovat keskenään erilaisia ihmisiä, joiden asemat yhteiskunnassa ovat vaihtelevia. Moralismien julkisuus on tässä tapauksessa selvää tutkimusaineiston ollessa sanomalehtikirjoituksia. Keskustelu pornografiasta on nimenomaisesti moraalipoliittinen kysymys, johon liittyy syvään juurtuneita käsityksiä oikeasta ja väärästä. Kysymystä ei voida siten ratkaista esimerkiksi taloudellisin tai lääketieteellisin argumentein. Äänen käsite nivoutuu tässä tutkimuksessa myös Stefan Collinin ajatteluun. Keskustelijoiden sanomia ja tyylejä kutsutaan käsittelyssä ääniksi ja äänensävyiksi, sillä tämä keskittää huomion lausujan identiteettiin vahvemmin kuin pelkkä kirjoittamisen käsite tekee.³

Lausuntojen tekninen analyysi perustuu diskurssitutkimuksen keinoihin ja perusolettamuksiin. Sosiaalisen konstruktivismin teorian mukaisesti oletetaan, että kielen avulla ihmiset sekä hahmottavat ympäristöään että rakentavat ja muuttavat sitä. Ottamalla osaa julkiseen keskusteluun tämän tutkimuksen aineiston henkilöt sekä määrittivät että muokkasivat asenteita pornografiaa kohtaan. Kieli on käytänteiltään tilanne- ja aikasidonnaista, ja sama käsitteistö sekä muuttaa merkitystään että voi merkitä useita asioita samassa ajassa. Yhtä ja samaa ilmiötä voidaan kuvata tyystin erilaisin sanankääntein, eli kieli taipuu *resurssina* moneen käyttöön. Henkilöt, jotka ottavat osaa julkiseen keskusteluun ilmaisevat sanan ja rakenteen valinnoillaan ajattelustaan asioita, joita ei välttämättä kirjoiteta auki, ja erilaiset tyyllilliset valinnat vaikuttavat tapaan, jolla viestin sanoma otetaan vastaan. Keskustelijan

³ Collini 1991, 2–4.

valinnat kantavat mukanaan käytettyjen käsitteiden ja ilmaisutapojen historiallisen kontekstin, mikä asemoi lausuntoa kokonaisuutena myös aatteellisesti. Lausuntoja analysoidaan sanakohtaisella mikrotasolla, sekä osana laajempaa makrotason diskurssia⁴. Lausuntojen tyyllilliset keinot ilmentävät keskustelijoiden intentioita ja motiiveja. Tutkimuksen aineisto on sanomalehtidiskurssia, mikä tuo mukanaan tiettyjä ilmaisun konventioita. Äänellisyys liittyy Collinin käsittemetodiikan lisäksi myös yleisemmin diskurssianalyysin käsitteistöön. Sanomalehtikeskustelu on lähtökohtaisesti moniäänistä johtuen sen dialogisuudesta. Moniäänisyydellä on tässä yhteydessä kuitenkin muitakin merkityksiä. Kannanotossa voidaan toimijan oma äänen lisäksi havaita vieraita aksentteja ja viittauksia, sekä lainauksia tai vaikkapa lainausmerkkien käyttöä monimerkityksellisyyden ilmaisemiseksi. Äänellä on tämän tutkimuksen kontekstissa myös vallankäyttöön liittyvä aspektinsa – keskusteluun osallistujan asema vaikuttaa siihen, millä laajuudella hänen kantansa päästetään kuuluviin.⁵

1970-luvun valikoituminen tutkimuksen aikarajaksi perustuu pornografian aihetta koskeneeseen vilkkaaseen aikalaiskeskusteluun sekä seksibisneksen esilläoloon yhteiskunnassa yleensä aikakaudella, joka tunnetaan myös pornon kulta-aikana⁶. Tutkimuksessa ei käydä vuosikymmenen keskustelua läpi kirje kirjeeltä vaan pyritään muodostamaan kokonaiskuva sellaisten puheenvuorojen perusteella, jotka parhaiten ilmentävät debatin yleissävyjä. Tutkimus perustuu siihen olettamukseen, että julkinen mielipiteen ilmaiseminen tuo esiin sekä analyttisiä että tiedostamattomia ajatusrakenteita⁷, ja että näitä ilmaisuja tulkitsemalla voidaan saada tietoa koko yhteisön tavasta käsitellä sosiaalista ja kulttuurista ympäristöään⁸. Kollektiivisen mentaliteetin sijaan jäljitetään representaatioita siitä keskittymällä yhtä aihetta ympäröivään keskusteluun⁹. Tutkimusaineiston lausunnoissa käytettyjä virkkeitä ja yksittäisiä ilmaisuja on tutkimuksen suomenkielisyyden vuoksi myös käännetty suomen kielelle, jotta niiden voimakkuus ja sävy tulisivat paremmin esiin. Näin kielellinen etäisyys jää pienemmäksi, vaikka onkin totta, etteivät erikieliset sanat koskaan vastaa täydellisesti toisiaan.

4 Pietikäinen & Mäntynen 2009, 16–28.

5 Pietikäinen & Mäntynen 2009, 122–128.

6 Schaefer 2002, 4.

7 Korhonen 2001, 42.

8 Korhonen 2001, 42.

9 Korhonen 2001, 49.

Alkuperäislähdettä *The New York Timesia* on arvosteltu sekä politiikan vasemmalta että oikealta laidalta, yhtä lailla liiallisesta liberalismista kuin konservatiivisen talouspolitiikan levittämisestäkin.¹⁰ Toisaalta jo 1970-luvulla lehti tunnettiin yleisesti liberaalien kantojen suosimisesta, etenkin vaalien aikaan.¹¹ Aatteellisesta taipumuksestaan huolimatta lehti on arvosteltu vuodesta toiseen yhdeksi Yhdysvaltojen arvostetuimmista uutislähteistä.¹² *The New York Timesin* levikki Yhdysvalloissa vuonna 1983 oli 873 000 kappaletta päivälehdessä, ja sunnuntainumeron 1 430 000 kappaletta.¹³

Lehti tunnetaan merkittävänä uutislähteenä niin sisä- kuin ulkopoliittikan aiheista, samoin kuin merkittävistä tieteen ja talouden uutisista. 1970-luvulla *The New York Times* voitti Pulitzer-palkinnon julkaistuaan nk. *Pentagon Papers* -asiakirjakokonaisuuden, josta paljastui merkittäviä yksityiskohtia yhdysvaltojen päätöksestä liittyä Vietnamin sotaan. Asiakirjojen julkituksen rooli sodasta irtautumisessa ei jäänyt vähäiseksi. Ja vaikka lehti myöhästyi Watergate-skandaalin ensipaljastuksesta, uutisoi se ensimmäisenä CIA:n monista väärinkäytöksistä 1970-luvun aikana.¹⁴

The New York Timesin tilaajakunta oli vuonna 1983 Yhdysvaltain koko asukasmäärästä vain 0,37 prosenttia. Lehtien maksullisuuden vuoksi voidaan olettaa, että sanomalehtien luku on tavallisempaa paremmin toimeentulevan väestönosan keskuudessa, joten tutkimuksen kontekstissa kuultavissa äänissä on mitä todennäköisimmin vinouma yhteiskunnan ylempiin kerroksiin. Keskustelun osanottajat ovat ihmisiä, jotka ovat huolissaan pornon vaikutuksista, mutta on myös mahdollista olettaa, että keskustelun ulkopuolelle jäävä kansanosaa ei sen kummemmin välittänyt New Yorkin keskikaupungin tilasta. Silti juuri tästä kansanosasta kannettiin teksteissä huolta. Koko kansakunnan tunteja ei mitenkään voida arvioida ainoastaan tämän lähteen perusteella, mutta tutkimus perustuu siihen ajatukseen, että jotain merkittävää ajan tärkeistä keskustelunaiheista ja äänenpainoista voidaan silti tavoittaa myös sanomalehden palstoilla käytävästä keskustelusta.

10 Paneth 1983, 349.

11 Kurian 1982, 951.

12 Paneth 1982, 958–961.

13 Paneth 1983, 345.

14 Paneth 1983, 345–349.

Tutkimusaineisto on haettu *The New York Timesin* sähköisestä tietokannasta sanahaun perusteella. Vuosien 1970 ja 1979 välillä käydyssä keskustelussa termi *porno* ja sen johdannaiset mainitaan mielipidekirjoituksissa 168 kertaa, joka on tämän julkaisutyypin osalta aineiston laajuus. Muutama lausunto on jätetty huomiotta, sillä niissä käsitettä käytetään adjektiivina kuvaamaan jotakin muuta ilmiötä pornografiseksi, mutta pornografiaa itseään niissä ei käsitellä. Artikkelihakuna samat parametrit palauttavat lähes 3000 osumaa, mutta niistä suurin osa ei todellisuudessa koske pornografiaa tai edes mainitse termiä. Tutkimuksen näkökulmasta oleellisia artikkeleita onkin kammattu esiin yhtäältä otsikoiden perusteella, toisaalta mielipidekirjoitusten mainintojen perusteella. Tutkimus keskittyy dialogisiin lausuntoihin, joten käsitellyt artikkelit ovat usein niitä, joita on kommentoitu mielipidekirjoituksin. Koska lehden oma linja ei ole tutkimuksen keskiössä, kommentteja vaille jääneet, toimituksen itse tuottamat artikkelit eivät ole lähtökohtaisesti yhtä merkittäviä kuin ulkopuolisten kirjoittamat, kommentteja kirjoittaneet lausunnot.

Henrik Bobergia mukaillen sanomalehtiaineisto tutkimuslähteenä esittää maailman todellisena ilmiönä, mutta tämä esitetty ilmiö poikkeaa kuitenkin suurella todennäköisyydellä todellisuudesta.¹⁵ Sanomalehtilähteitä tutkittaessa on tärkeää muistaa, että jokainen painettu teksti on toimituksen tietoinen valinta. Tämä koskee myös niitä tekstejä, joita toimittajat eivät itse tuota. Mielipidekirjoitukset ja ulkopuolelta tilatut artikkelitekstit *valitaan* julkaisuun, eikä ole sattumanvaraista kenen ääni päästetään kuuluviin. Pääkirjoitusten osalta taas kirjoittajaa ei usein erikseen nimetä, vaan taustalla on tavallisesti useamman toimittajan muodostama pääkirjoitustoimitus. Sanomalehdistö kuitenkin nostaa esiin oman aikansa kiinnostaneet ja puhuttaneet ilmiöt. Lehtiteksteistä voidaan tulkita tabuja, huolia ja vallinneita pelkoja. Bobergin mukaan ”*Sanomalehdistö edustaa siten erästä näkyvää osaa kulttuuria, jonka kautta voidaan etsiä merkkejä sen edustaman kulttuurin asenteellisuudesta*”¹⁶. Näissä puheenvuoroissa keskustelijat puivat ongelmallisenä rehovaa, kiusallista ilmiötä, joka näkyvyytensä vuoksi koettiin usein tavalla tai toisella vaaralliseksi.

Tutkimuksen kannalta oleellisia käsitteitä ovat *pornografia*¹⁷ sekä etenkin juridisessa

15 Boberg 2004, 41.

16 Boberg 2004, 45.

17 Eng. pornography.

diskurssissa *säädttömyys*¹⁸. Tutkittavien tekstien kontekstissa pornografialla tarkoitetaan tyypillisesti eritoten kirjoja, lehtiä, kuvia ja elokuvia, jotka sisältävät seksikuvauksia ja pyrkivät herättämään lukijassa tai katsojassa seksuaalista kiihkoa. Tutkimuksen kannalta puhujien käyttämä käsite *pornografia* otetaan huomioon riippumatta siitä, määrittelevätkö he sanan sisältöä itse, mitä pääsääntöisesti ei tehdä. Hyväksymme heidän oman määritelmänsä asiasta osaksi keskusteluisältöjä. Keskustelijoiden kokemus siitä, mitä pornografia on varmasti vaihtelee todellisuudessa huomattavastikin, mutta tämän tutkimuksen kannalta oleellisempi on heidän kokemuksensa ilmiön haitallisuudesta tai haitattomuudesta, ei niinkään sen määritelmällinen sisältö. Säädttömyys taas on tutkimuksen kontekstissa lähinnä lakitekninen termi, joka viittaa materiaaliin, jonka sisältö loukkaa yhteiskunnassa vallalla olevia tai yksilön henkilökohtaisia moraalikäsitteitä. Käsitteen sävy on negatiivinen, ja laajuutensa vuoksi sen sisältö on lakien ja asetusten tulkinnan kannalta usein ongelmallisen subjektiivinen ja muuttuva, kuten tämänkin tutkimuksen käsittely osoittaa.

Tutkimuksen kannalta merkittävää kirjallisuutta ovat Ronald J. Bergerin, Patricia Searlesin ja Charles E. Cottlen *Feminism and Pornography*, joka tarjoaa 1970-luvun feminististen näkökulmien lisäksi kattavasti tietoa monista muista tavoista, joilla pornografian ja säädttömyyden aiheita on Yhdysvalloissa lähestytty toisen maailmansodan jälkeen. Toinen ohittamaton teos on Marjorie Heinsin *Not in Front of the Children – "Indecency", Censorship, and the Innocence of Youth*, joka kertoo säädttömyyskäsitteistä ja etenkin säädttömyyttä koskevan lainsäädännön historiasta Yhdysvalloissa ja Ison-Britanniassa. Poliittista ja yhteiskunnallista taustoitusta varten erinomaiseksi lähteeksi osoittautuu John Micklethwaitin ja Adrian Wooldridgen *The Right Nation – Why America is Different*.

Pornografiaa käsittelevää tutkimusta löytyy monesta eri näkökulmasta tuotettuna. Yksinkertaisimmillaan puhutaan tutkimuksesta, jossa pornografiaa käsitellään puhtaasti historiallisena. 1970-luvulta 1990-luvulle kirjoitettiin pornografian suhteesta esimerkiksi Yhdysvaltain perustuslain ensimmäisen lisäyksen sananvapautta koskevaan osaan. Tällaisessa tutkimuksessa pohdittiin, suojaako sananvapaus pornografiaa, eli onko se juridisessa mielessä puheeseen verrannollista ilmaisua. Hallitsevimpiä näkökulmia muussa yhteiskunnallisessa

18 Eng. obscenity, lievemmin indecency.

tutkimuksessa on feministinen tai vähemmistöjen tutkimus, sekä pornografian yhteiskunnallisia vaikutuksia pohtiva tutkimus. Muilla tieteenaloilla pornografiaa on tutkittu esimerkiksi sosiologian ja psykologian piirissä, missä on tutkittu muun muassa pornografian vaikutusta seksuaalikäyttäytymiseen tai ihmissuhteisiin yleisemmin. Tutkimus on koskenut etenkin sitä, raaistaako pornografia käsityksiä seksuaalisuudesta tai lisääkö se raiskausten määrää. Samoin on tutkittu pornografian vaikutus yksilön sukupuoli-identiteettiin ja seksuaaliseen itsetuntoon. Mediatutkimuksessa esimerkiksi mainoskuvastoa tai sensuuria käsittelevien tutkimusten yhteydessä sivutaan myös usein pornografian ja säädyttömyyden aiheita. Viimeisimmässä pornotutkimuksessa korostuvat uudet mediat ja niiden rooli yhteiskunnassa. Pornon helppo saatavuus internetissä etenkin nuorten netinkäyttäjien kannalta on näkyvä tutkimuksen kohde, samoin kuin lapsipornon välittämisen nykyiseen helppouteen liittyvät ongelmat. Netinkäyttäjien itse tuottamaa pornografista kuvastoa ja sen levittämisen uusia tapoja erilaisten kuvaviestiohjelmien avulla tutkitaan myös.

TILANNE YHDYSVALLOISSA 1970-LUVULLA

POLITIikka JA YHTEISKUNTA

Yhdysvaltalainen elämäntapa koki suuria muutoksia 1960- ja 1970-luvuilla. Rotuaktivismi, nuorisokulttuurin synty, seksuaalinen vapautuminen ja feminismi haastoivat perinteiset auktoriteetit tavalla, jota ei oltu osattu ennakoida. Kysymys oli sosiaalisten normien kyseenalaistamisesta monella rintamalla.¹⁹ Shokkeja 1960-luvulla aiheuttivat myös yksittäiset poliittiset tragediat, kuten presidentti John F. Kennedyn murha vuonna 1963 ja rotuaktivisti Martin Luther King nuoremman murha vuonna 1968. Saman vuoden syksyllä protestoijat ja mellakkapoliisit ottivat rajusti yhteen demokraattisen puoleen kokouksessa Chicagossa, televisiokameroiden välittäessä tapahtumat kansalaisten olohuoneisiin.²⁰

1970-luvulle tultaessa populaarikulttuuri löysi uuden fokuksen ihmisen tunne-elämästä. Television keskusteluohjelmissa vieraat puivat kohtalojaan uudella, hyvin henkilökohtaisella tavalla, ja kustantajat tarttuivat omaelämäkerrallisiin teoksiin, joissa kuvattiin yksityistä tunnetason kamppailua vaikeiden elämäntilanteiden läpi. Itämaiset uskonnot herättivät kiinnostusta keinona päästä kosketuksiin oman sisimmän kanssa, ja transsendenttinen meditaatio ja jooga nousivat harrastuksina suureen suosioon²¹.

Seksuaalisuutta käsiteltiin mediassa avoimemmin kuin aikaisemmin. Alex Comfortin teos *The Joy of Sex* (1972), David Reubenin *Everything You Always Wanted to Know About Sex (But Were Afraid to Ask)* (1969), sekä nimimerkki J:n – Joan Garrityn – *The Sensuous Woman* (1969) viihtyivät *The New York Timesin* bestseller-listalla salonkikelpoisina seksiä ja seksuaalisuutta käsittelevinä teoksina.²² Lehtialalla *Penthouse* ja *Playgirl* menestyivät, ja populaarimman *Cosmopolitanin* keskiaukeamalle ilmestyivät miesten alastonkuvat²³. Popkulttuurissa käsiteltiin

19 Black 2006, 106-107.

20 Norton et al. 2003, 541.

21 Gillon 2007, 248.

22 Ks. esim. NY Times 11.10.1970, Best Seller List, 321; 8.7.1973, Best Seller List, 257; 7.4.1974, Best Seller List, 401; 4.7.1976, Best Seller List, BR4.

23 Gillon 2007, 249.

myös ajan arvomurroksen synnyttämiä ristiriitoja, kuten hittikomediasa *Perhe on pahin*²⁴, jonka huumori syntyy sukupolvien välisestä arvomaailmojen eroavaisuudesta²⁵.

Vietnamin sodan pitkittyessä demokraatit ja etenkin Kennedyn kuoleman jälkeen presidentiksi noussut, ulkopoliittisissa asioissa kokematon²⁶ Lyndon B. Johnson kärsivät kovia imagotappioita.²⁷ Eikä ulkopoliittikka ollut ainoa kansan mielipiteitä jakava asia Johnsonin hallintokaudella. Demokraatit ajoivat läpi useita huomattavia muutoksia myös Yhdysvaltain sisällä, uudistuksia jotka lanseerattiin yhteisnimellä *Great Society* – suurenmoinen[!] yhteiskunta. *Great Society*:yn kuului useita tukiohjelmia, jotka kasvattivat valtion roolia yhteiskunnan eri osa-alueilla, kuten koulutuksessa, taidemaailmassa, ja eritoten terveydenhoidossa, jossa otettiin käyttöön valtavat *Medicare* ja *Medicaid* -vakuutusjärjestelmät vähätuloisille ja eläkeläisille.²⁸

1960-luvun yhteiskunnalliset muutokset eivät olleet ainoastaan positiivisia, eikä uudistuksilla aina saavutettu toivotunlaisia tuloksia. Väkivaltarikollisuus lisääntyi 1960-luvun puolestavälistä alkaen voimakkaasti, talous kärsi stagflaatiosta, ja yhä useampi lapsi syntyi naimattomalle äidille. Sosiaaliset ongelmat kasaantuivat etenkin mustalle kansanosalle, ja liberaali älymystö tuntui ajautuvan yhä etäämmälle ”tavallisen kansan” ajatusmaailmasta.²⁹ Vaikutukset tuntuivat vuoden 1968 presidentinvaaleissa, joissa republikaani Richard Nixon valittiin virkaan. Voitto saavutettiin kuitenkin hyvin pienellä marginaalilla, ja Nixon pyrki kotimaan politiikassaan etenkin aluksi mahdollisimman monia tahoja miellyttäviin ratkaisuihin.

Kompromissit osoittautuivat hyväksi strategiaksi, ja Nixon valittiin presidentin virkaan uudelleen syksyllä 1972, nyt vahvalla 60% äänienemmistöllä.³⁰ Watergate-skandaalina tunnettu tapahtumaketju oli kuitenkin jo käynnistynyt kesäkuussa 1972, ja vuonna 1974 Nixon päätyi

24 Alkuperäiseltä nimeltään *All in the Family*.

25 Gillon 2007, 251.

26 Foner 2005, 990.

27 Norton et al. 2003, 537-538.

28 Micklethwait & Wooldridge 2005, 64.

29 Micklethwait & Wooldridge 2005, 67–68.

30 Foner 2005, 1011-1012.

eroamaan virastaan³¹. Tuolloin Nixonin paikan otti keskilinjan republikaani³² Gerald Ford. Nixonin presidenttiyden siivittämää konservatiivisten arvojen nousua – joihin erityisesti Yhdysvalloissa kuuluvat vahvan valtion vastustaminen, henkilökohtaisten vapauden korostaminen, voimakas isänmaallisuus, sekä kristillinen käsitys perheestä ja seksuaalisuudesta³³ – seurasi jälleen liberaalimpi liikehdintä, ja 1970-luvulla etenkin toisen aallon feminismi nousi kukoistukseensa samalla kun myös homo- ja lesboaktivismi paisui marginaalista valtavirran tietoisuuteen.³⁴ Watergate jätti syvät haavat republikaanipuolueeseen, ja todellinen toipuminen antoi odottaa itseään vuoteen 1981, jolloin Ronald Reagan saavutti presidenttiyden valitsijamieskokouksen ennätysellisellä ääntenemmistöllä.

31 Foner 2005, 1020-1021.

32 Micklethwait & Wooldridge 2005, 71.

33 Micklethwait & Wooldridge 2005, 13–14, Norton 2001, 924–925.

34 Foner 2005, 1015-1016.

SÄÄDYTTÖMYYYDEN PROBLEMATIIKKA JA PORNON KULTA-AIKA

Konservatiivisten republikaanien ja liberaalien demokraattien syvässä istuvasta jakolinjasta huolimatta Yhdysvallat on maailman suurin pornografisen viihteen tuottaja³⁵, eikä yhteiskunnan suhde pornoon ole missään vaiheessa ollut ongelmaton. Länsimaisen yhteiskunnan nykyinen suhde pornografiaan on peruja viktoriaaniselta ajalta, jolloin pornografisia tekstejä ja kuvia alettiin käsitellä poliittisista ja moraalisisista näkökulmista. Viktoriaanista aikakautta edeltävät lait keskittyivät kuitenkin pornografian sijaan enemmänkin seksuaalisen *käyttämisen* koodiston varjelemiseen.³⁶

Toisen maailmansodan jälkeen yhdysvaltain korkein oikeus on punnut moneen otteeseen pornografiaan, sen levitykseen ja säädyttömyyslakeihin liittyviä kysymyksiä, lähtien siitä, miten pornografia tai säädyttömyys tulisi määritellä.³⁷ Vuonna 1970 julkaistun, presidentti Lyndon B. Johnsonin asettaman toimikunnan selvityksen *The Report of the Commission on Obscenity and Pornography*, jäljiltä käytiin kiivasta keskustelua siitä, mikä pornografian rooli on yhteiskunnassa. Oliko se vahingollista yksilölle? Aiheuttiko se rikollisuutta? Ketkä pitivät pornosta? Raporttia arvosteltiin sen liberaalien päätäntöjen vuoksi, ja sen tutkimustapoja kyseenalaistettiin³⁸.

Presidentiksi raportin julkaisuun mennessä noussut Richard Nixon antoi raportista oman lausuntonsa, jossa hän kategorisesti kiisti toimikunnan tutkimustulokset, todeten: ”--*pornography is to freedom of expression what anarchy is to liberty; as free men willingly restrain a measure of their freedom to prevent anarchy, so must we draw the line against pornography to protect freedom of expression.*”³⁹”⁴⁰ Raportti ei myöskään onnistunut antamaan monien odottamaa juridisen tarkkaa määritelmää pornografialle tai säädyttömyydelle, vaan

35 Black 2006, 117.

36 Hamowy 2008, 381.

37 Ks.esim. Berger et al. 1991, 113-115; Kendrick 1987, 196-197.

38 Ks.esim. Berger et al. 1991, 23-24; Kendrick 1987, 216-218.

39 ”Pornografia merkitsee ilmaisunvapaudelle samaa kuin anarkia vapaudelle. Kuten vapaat miehet omasta tahdostaan rajoittavat jotain osaa vapaudestaan estääkseen anarkian, samoin meidän on vedettävä raja pornografiaa vastaan suojellaksemme ilmaisunvapautta.”

40 Nixon 1970.

toimikunta päätyi lopulta suositteluun, ettei sellaista määritelmää edes pyrittäisi muodostamaan lainsäädäntö- tai viranomaistahoilta.⁴¹

Viranomaistahojen ja valtionjohdon kriittisistä käsityksistä huolimatta 1970-luku tunnetaan pornoelokuvan ”kulta-aikana”. Pornoelokuvia kuvattiin täyspitkinä, ja tarinan juonta pidettiin tärkeänä. Kunnianhimoisimmat ohjaajat toivoivat elokuviensa kohoavan roskaviihteen leiman yläpuolelle.⁴² Seksploitaatioelokuvat⁴³ olivat vielä 1960-luvulla pornografisen viihteen suosituin genre, ja vuosikymmenen lopulla noin 600 teatteria esitti säännöllisesti seksploitaatioelokuvia, jotkut erikoistuen ainoastaan tähän genreen. Näiden teattereiden lisäksi tiedetään satojen muidenkin yritysten näyttäneen silloin tällöin seksploitaatiofilmejä. 1970-luvulle tultaessa seksploitaatiogenre alkoi väistyä ekplisiittisempien, yhdyntöjä kuvaavien *hard-core* -pornoelokuvien tieltä.⁴⁴ Vuosikymmenen alussa New Yorkin keskikaupungilla toimi 35 teatteria, jotka näyttivät seksploitaatioelokuvia, ja jo kymmenkunta esitti myös *hard-core* -filmejä.⁴⁵

Pornon kulta-aika päättyi 1980-luvulle videonauhureiden ja -kasettien yleistyessä yhdysvaltalaisen kuluttajien kodeissa. Pornoelokuvia oli tällöin myös mahdollista kuvata itse, mikä synnytti amatööripornon genren, sekä ostaa omaan käyttöön kodin seinien yksityisyyden suojaan, ja pornoa esittävien teattereiden suosio romahti. Samaan aikaan kulta-ajan tunnuspiirre – elokuvien tarinavetoisuus – menetti arvostustaan, ja videolla myytävät elokuvat yksinkertaistuivat teatteriesityksiin verrattuna.⁴⁶

41 Kendrick 1987, 213-216.

42 Capino 2007, 121-122.

43 Seksploitaatioelokuvat ovat pienillä budjeteilla valmistettuja elokuvia joihin sisältyy paljon alastomuutta, sekä joskus myös ei-ekspliisiittisiä seksikohtauksia.

44 Schaefer 2002, 5-7.

45 Schaefer 2002, 18.

46 Schaefer 2002, 21-22.

PORNOBUSINESS JA NEW YORKIN KESKIKAUPUNKI

KESKIKAUPUNKI IHMISTEN TILANA

Times Square ja Broadway lähikatuineen ovat New York Cityn tunnetuimpia kohteita ja vilkkaita kaupankäynnin paikkoja. Erääksi alueen tunnetuksi piirteeksi oli jo 1970-luvulle tultaessa muodostunut eroottisen viihteen näkyminen katukuvassa – putiikeissa myytiin aikuisviihdejulkaisuja, ja pikkuteatterit näyttivät pornografisia elokuvia.⁴⁷ Myös näytelmä- ja musikaaliteattereissa nähtiin 1970-luvulla sisältönsä puolesta kiistanalaisia esityksiä, sekä Broadwayn suurissa saleissa että pienemmissä *off-Broadway* -teattereissa.⁴⁸

Times Squaren, Broadwayn ja lähikortteleiden asemasta sekä asukkaiden viihtyvyyden rakentajana että kaupungin käyntikorttina turisteille käytiin vilkasta keskustelua *The New York Timesin* sivuilla 1970-luvulla. Esitettiin jopa, että alueen kehitys kulkee kovaa vauhtia kohti Pariisin Pigallen ja Hampurin Reeperbahnin viitoittamaa suuntaa⁴⁹.

Joe Silver visioi kesällä 1972 – tiivistäen yhteen ehdotukseen monia aiheesta esitettyjä kantoja – mihin suuntaan Times Squaren aluetta voisi parhaimmillaan kehittää.

*”Let's create a 'Times Square Mall' – a walking mall with no vehicular traffic, well lighted, attractively planted, well patrolled, with benches, outdoor cafes and devoid of all porno shops and skin flicks. – a safe area where you can stroll, shop, dine and see a play – –”*⁵⁰

Ehdotus on suurellinen, eikä kirjoittaja välttämättä esitä sitä realistisena suunnitelmana, vaan hänen aikomuksensa saattavat liittyä pikemminkin keskustelun herättämiseen. Silti se tiivistää monia aikalaisten turvallisuuskäsityksiin liittyviä toiveita. Ajoneuvojen vähentämisen lisäksi

⁴⁷ Burr 1998, 91; Wollman 2002, 448.

⁴⁸ Kiistanalaisia aikalaisesityksiä olivat esimerkiksi *The Rocky Horror Show*, *Hair*, ja *Equus*.

⁴⁹ NY Times 23.8.1972, Alexander Cohen: ”Is Padlocking a Peepshow Enough?”, D1.

⁵⁰ NY Times 23.6.1972, Joe Silver: ”For a Times Square Mall”, 36.

toivotaan valaistuksen lisäämistä sekä luonnonelementtejä, istutuksia pehmentämään urbaanin rakentamisen visuaalista kovuutta samalla, kun alueen viranomaisvalvontaa lisättäisiin myös. Osaksi tätä turvallistamisen prosessia ehdotetaan seksikauppojen ja pornoteattereiden poistamista alueelta, mutta kirjoittaja ei selvennä miksi ne ovat ristiriidassa turvallisuuden kanssa. Voidaan olettaa, että lausuja pitää tätä yhteyttä ilmiselvänä.

Puheenvuorosta voidaan myös tehdä oletuksia siitä, millaiselle yleisölle hän suunnittelee Times Squaren ostoskeskustaan. Silverin vision keskustaa kansoittavat ihmiset, joilla on sekä aikaa että varaa matkustaa Manhattanille *käveleksiin, tekemään ostoksia, syömään päivällistä ulkona ja katsomaan näytelmiä*. Kirjoittaja ei täten puhu ainakaan alimman tuloluokan edustajista. Oleellista on myös huomata se lausunnosta vedettävissä oleva johtopäätös, ettei Silver usko visionsa ostoskeskuksessa viihtyvien keskiluokkaisten ihmisten kaipaavan seksikauppojen tai pornoteattereiden palveluita. Päinvastoin niiden poistaminen olisi eräs alueen houkutustekijöistä.

Hieman toisenlaisesta näkökulmasta Times Squaren dilemmaa lähestyi teatterituottaja Alexander Cohen saman vuoden 1972 syksyllä esittäessään *The New York Timesiin* artikkelin otsikolla ”*Is Padlocking a Peepshow Enough?*”. Cohen on samaa mieltä aikuisviihteen voimakkaan läsnäolon kiusallisuudesta teatterikorttelissa, mutta huomauttaa että kehitykselle on looginen selitys.

”The issue is not moral, but economic. – – a new breed of businessmen have moved in and set up shop. Although the goods and services they offer appease the less lofty appetites of the citizenry and cause a good deal of moral indignation, their trade is in fact conventionally structured business, operating along wholly traditional lines of commercial quid pro quo.”⁵¹

Siinä missä Joe Silver toivoi Times Squaren kulmakunnasta keskiluokan vapaa-ajankeskusta, toteaa Cohen pornoputiikkien olevan moraalisesta problemaattisuudestaankin huolimatta lopulta vain voittoa tavoittelevia liikeyrityksiä, jotka ilmiselvästi menestyvät alueella hyvin.

51 NY Times 23.8.1972, Alexander Cohen: ”*Is Padlocking a Peepshow Enough?*”, D1.

Vielä 1950-luvun Yhdysvalloissa pornokauppaa ja kaikenlaista ”epätavallista” seksuaalisuutta tai säädyttömyyttä puolustava argumentointi yhdistettiin tyypillisesti vasemmistolaiseen ajatteluun, jopa kommunismiin. Säädyttömyyden nähtiin nakertavan kansakunnan moraalista selkärankaa ja heikentävän sitä puna-aatteen uhan alla.⁵² 1970-luvulla saatettiin kuitenkin jo kirjoittaa, että pornografian myyminen on sekini yhdenlaista markkinatalouden harjoittamista.

Teatterimaailman vaikuttajana ja siten auktoriteettina Cohen kirjoittaa New Yorkin keskikaupungin tilanteesta etenkin teatterin selviämisen näkökulmasta huolenaan se, että teatteriyleisö vieraantuu alueen ilmapiiristä ja lakkaa käymästä näytöksissä. Syyttävän sormen hän kohdistaa ennen kaikkea kaupungin johtoon ja sen kyvyttömyyteen vastata kaupunkilaisten vaatimuksiin siistimmän Times Squaren puolesta. Cohen sekä tunnustaa jokaisen kansalaisen oikeuden lailliseen liiketoiminnan harjoittamiseen että toivoo kaupungin perustavan toimielimen, jolla olisi valta päättää millaisia liikkeitä millekin alueelle saa pystyttää. Hän kritisoi vanhakantaisten moralistien valituksia alueen tilasta, mutta kutsuu ohimennen pornoliikkeiden pitäjiä *saastankaupustelijoiksi*. Kirjoittajan monitulkintainen ja ajoittain ristiriitainenkin kannanotto tiivistyy lopuksi argumenttiin vastapuolien historiallisista oikeuksista kaupunkitilaan.

*”The theater has the value of tradition, of a century of honorable contribution to the esthetic and economic health of this city. — But the sleaze peddlers — are mobile and rootless”*⁵³

Pitkä *perinne* ja *kunnioitettavuus* ovat Cohenille tekijöitä, jotka erottavat teatterin *juurettomista* pornokauppiaista. Tässä suhteessa Cohen ottaa lausuntaansa traditionalistin äänensävyyn. Sekä teatterit että pornoputiikit ovat molemmat laillisia yrittäjyyden muotoja, mutta pornokaupat eivät ansaitse tilaansa teatterin tavoin, vaan niille tulisi keksiä uusi sijoituspaikka kauemmaksi teatterikorttelista. Toisaalla tekstissään kirjoittaja figuratiivisesti esittää teatterialan olevan jopa kuin Rooman valtakunta länsigoottien ryöstöretken reitillä.

52 Heins 2007, 50-51.

53 NY Times 23.8.1972, Alexander Cohen: *”Is Padlocking a Peepshow Enough?”*, D1.

Pornokauppioiden toimintaa rajoittamaan hän kutsuisi teatteri-, kiinteistö-, hotelli- ja ravintola-alan edustajia, joilla on pitkä historia alueella toimimisesta. Cohen siis kutsuu lausunnossaan alueen arvokkaampaa ”kantaväestöä” toimiin epäilyttävien tulokkaiden hillitsemiseksi. Samalla hän osoittaa moralisminsa sanoman alueen sosiaaliselle eliitille, jollaiseen hän itsekkin kulttuurialan vaikuttajana kuuluu. Hän pyrkii puhuttelemaan äänensävyllään vain rajattuja ryhmiä – teatteriyleisöä, teatterikorttelin ”kunnollisia” yrittäjiä, sekä kaupunginisiä ja viranomaisia.

Yksiselitteisemmän syyn teatterikorttelin tilaan lausui Constance Szefczek vastauksellaan Cohenille:

”The descent of the theater district into a pornographic quagmire is the direct result of the actions of Broadway producers, directors and actors. It all began with the 'tasteful' nudity of 'Hair' and degenerated ultimately and inevitably into the witless filth of 'Oh! Calcutta!'. With that sort of fare being offered inside the theaters, is it any wonder that the surrounding area followed suit?”⁵⁴

Szefczek tyrmää topakasti Cohenin murehdinnat ja kääntää syyttävän sormen teatteriin itseensä, tuomiten äskettäisten kohumusikaalien, *Hairin* ja *Oh! Calcutta!:*n mielestään ylettömän alastomuuden esittelyn. Hänen mukaansa keskikaupunki on vain seurannut teatterin viitoittamaa provokatiivista tietä *degeneroitua* pornorämeiköksi. *Oh! Calcutta!:*a hän kutsuu esityksenä *aivottomaksi saastaksi*. Szefczek ei analysoi alueen kehitystä sen kummemmin markkinatalouden kuin perinteidenkään kannalta kuten Cohen teki, vaan näkee tilanteessa yksinkertaisen kulttuurisen rappion, jossa pienet toimijat seuraavat isojen viitoittamaa tietä. Hän puhuttelee lausunnollaan eliittiä kriittisessä äänilajissa, eikä esitä parannusehdotuksia muutoin kun implisiittisesti, korostamalla kausaliteettia teatterin toiminnan ja pornokauppioiden lisääntymisen välillä.

Toinenkin kommentaattori syyttää Broadwayn omaa kehitystä alueen kurjistumisesta. Lee Barton kyseenalaistaa keskikaupungin teatteri-instituution uudistumiskyvyn, sekä pienten

54 NY Times 3.9.1972, Constance Szefczek: ”Direct Result”, D4.

toimijoiden taloudelliset mahdollisuudet toimia *Cohenin kiinteistömekassa*. Cohenin lausunto on Bartonin mukaan *moraalisesti omahyväinen ja uskomattoman tekopyhä*. Barton hyökkää lausunnollaan eliittiä vastaan. Hän kertoo kunnianhimoisten teattereiden menestyksestä alakaupungilla ja New Yorkin West Sidella, naapurustoissa, jotka usein ovat vielä keskikaupunkia epämääräisempiä liikkeitensä ja väestönsä puolesta. Samoin hän kiinnittää huomionsa asiaan, joka Cohenilta jäi harkitsematta:

”Where does Cohen get the idea that reading pornography (his definition) is at all incompatible with going to the theater?”⁵⁵

Barton ei pidä mahdollisena ajatusta siitä, että pornokauppojen ja teattereiden asiakaskunnat olisivat ainakin joltakin osin yhtenevät.

Barton ei myöskään ollut ainoa, joka kiinnitti lausunnossaan huomiota keskikaupungin kiinteistöjen hintakehitykseen. Calvin T. Beck osallistui aikaisemmin samana vuonna keskusteluun käyttäen samaa argumenttia:

“While undoubtedly a majority of stores and little so-called raunchy ‘movie’ houses vending their junky garbage are hoodlum-backed or have unsavory connections, a number are operated by people who at one time did maintain a legitimate, honorable back-number and used-book establishments - - What is never, apparently, mentioned - - is the insanity of skyrocketing rentals - - which force legitimate operations out of business - - but opens wide the doors to fly-by-nighters and purveyors of filth.”⁵⁶

Beck uskoo alueen hintakehityksen ajaneen kunnolliset yrittäjät ulos markkinoilta ja siten *avanneen oven hämäräperäisille toimijoille ja saastan tyrkyttäjille*. Selviönä hän pitää myös sitä, että *valtaosa* pornokaupoista ja -teattereista pyörii jengiläisten rahoilla, tai niillä on vähintäänkin epämieluisia yhteyksiä. Tämä selittää Beckin mukaan niiden mahdollisuudet toimia kalliilla keskikaupungilla. Joidenkin kauppojen omistajien hän kertoo pyörittäneen *aikoinaan päteviä, kunniallisia* liikkeitä, mutta implikoi näiden joutuneen ryhtymään

55 NY Times 3.9.1972, Lee Barton: ”Questions: Times Square”, D4.

56 NY Times 4.9.1972, Calvin T. Beck: ”Behind the Honky-Tonk”, 14.

pornokauppiaksi alueen hallitsevan kehityksen vuoksi.

Kiinteistöjen hintojen nousua kommentoi myös pastori A. Culver Gordon, valiten tyystin erilaisen tyyllilajin napakkaan lausuntoonsa:

”How much was real estate worth in Sodom? – – The moral fiber of the nation is all of a piece, for as the Hebrew prophet put it about man, ‘as he thinketh in his heart, so is he’”⁵⁷

Mikä oli kiinteistön arvo Sodomassa? Gordon lainaa Raamatun sananlaskuista – *Niin kuin hän ajattelee sydämessään, sellainen hän on.* Kyseinen jae varoittaa oikeastaan luottamasta laskelmoivan ihmisen vilpilliseen tarjoukseen, mutta Gordon tuntuu käyttävän sitä kontekstistaan irrallisena kommenttina ihmisyksilön luonnosta yleisesti. Gordonin asema ei ehkä ole kansallisen tason tunnettujen ajattelijoiden veroinen, eikä edusta kaupungin kulttuurista eliittiä, mutta oman seurakuntansa paimenena hän on auktoriteetti, ja puhuu suurella varmuudella, Raamatun jae takeenaan. Hänen äänilajissaan kaikuu voimakas uskonnollinen kollektivismi, jossa yksilön ajatukset korruptoivat ensin tämän oman sydämen, minkä jälkeen koko yhteisön moraalista selkärankaa uhkaa näivettyminen. Riitely keskikaupungin kiinteistöjen arvosta on Gordonille toissijainen kysymys, uppoavan laivan pöytähopeiden laskemista.

1970-luvun aikana New Yorkin poliisivoimat suorittivat useita tehoiskuja alueen pornopuoteihin ja -teattereihin. Kauppoja sakotettiin etenkin niiden suurten mainoskylttien vuoksi, säädyttömyysasetuksiin vedoten. Joissain tapauksissa saatettiin takavarikoida liikkeiden esineistöä, esimerkiksi pornoteattereiden filmiprojektoreita.⁵⁸

Aikaisemmin yleisö oli joutunut hankkimaan pornografisen aineiston tai esineistön monesta lähteestä; erikoistuneista kirjakaupoista, postimyynnistä, alusvaateliikkeistä, ja muista vastaavista, hajallaan toimivista kohteista. 1970-luvulla seksikaupat liikekonseptina vakiinnuttivat asemansa ”yhden pysähdyksen kauppoina”, joista alan lehdet, kirjat, välineet ja

⁵⁷ NY Times 14.9.1972, A. Culver Gordon: ”Sodom in Manhattan”, 46.

⁵⁸ Schaefer 2002, 19.

asusteet olivat saatavilla saman katon alta.⁵⁹ Kehitys oli näkyvyytensä vuoksi omiaan lisäämään paikallista vastustusta seksibisnestä kohtaan. Samaan aikaan valtiotason sensuurikeskustelu keskittyi kuitenkin enemmän televisiossa ja elokuvissa lisääntyvässä määrin esiintyviin seksuaalisväritteisiin kohtauksiin.⁶⁰

Viranomaisten toimista Times Squaren siistimiseksi kertoi syksyllä 1972 julkaistu *The New York Timesin* oman toimituksen artikkeli *Behind the Facade*. Lausunnon mukaan poliisi on onnistunut sulkemaan ja sakottamaan aktiivisesti alueen pornopuoteja ja -elokuvateattereita, mutta uusia yrityksiä perustetaan ripeästi hävitettyjen tilalle. Kirjoituksessa mainitaan myös, etteivät alueen kohonneet vuokratkaan pysty karkottamaan näitä tuottoisia liikkeitä. Ilman alkuperäisen kirjoittajan nimeä arkistoitu artikkeli on muodoltaan tiukkasanaanainen vaatimus tehokkaamman poliisitoiminnan puolesta.

”The role of the police in this crackdown must be better defined and the real sources behind the peepshows and exhibitors must be disclosed and fought with every legal weapon. – – nothing should halt the pursuit of the organized criminals producing and exhibiting pornography in the first place. This is the most basic work for police at every level of government.”⁶¹

Lausunnon äänensävy on legalistinen – toimittaja vetoaa säädyttömyysasetuksiin, oikeuden päätöksiin ja viranomaisten auktoriteettiin. Hän pitää pornokauppojen läsnäoloa teatterikorttelissa itsestään selvistä syistä häiritsevänä, ja esittää sanankäänteissään hyvin niukasti suoria moraalisia tuomioita. Mutta yksittäiset metaforat paljastavat toimittajan henkilökohtaisemman suhteen käsillä olevaan tilanteeseen, kun hän kutsuu Times Squaren aluetta *saastan bulevardiksi*, ja pornokauppojen määrän kasvua prosessina *syöpämäiseksi*. Metaforinen lika ja sairaus ovat kuitenkin tässä lausunnossa läsnä vain poikkeuksina – kirjoittajan käyttämät ilmaisut ovat pääosin neutraalimpia ja lakikeskeisiä. Toimittaja kohdistaa erityisen huolensa järjestäytyneeseen rikollisuuteen, jonka toimijoiden hän uskoo olevan pornokauppojen taustavoima. Usko lain ja viranomaisten toimintaan pienin parannuksin, sekä

59 Coulmont & Hubbard 2010, 189.

60 Coulmont & Hubbard 2010, 190.

61 NY Times 5.9.1972, kirjoittaja tuntematon: ”*Behind the Facade*”, 36.

pornon itsestään selvään haitallisuuteen vihjaa konservatiiviseen arvomaailmaan.

Säädttömyyttä koskevat lait ovat olleet ongelmallisia sovellettavia yhdysvaltalaisessa oikeuskulttuurissa. Niitä on maailmansotien jälkeisenä aikana tulkittu ja käsitelty monin tavoin, mutta etenkin liberaalit ovat usein vedonneet perustuslain ensimmäisen lisäyksen sen osan kautta, jossa taataan puheen- ja lehdistönvapaus, sekä muistuttamalla sensuurin väärinkäytön mahdollisuuksista. Moraalisesta näkökulmasta taas on argumentoinut uskonnolliseen katsantoon painottanut väestönosa.⁶²

1900-luvun puoleenväliin asti yhdysvaltalaisen oikeusasteiden säädttömyyspäätösten taustalla vaikutti brittiläinen oikeustapaus Regina vastaan Hicklin vuodelta 1868. Kaikkien oikeusasteiden ylituomari⁶³ Alexander Cockburn muotoili käsittelyn yhteydessä säädttömyydelle määritelmän, joka tunnetaan nimellä Hicklinin testi⁶⁴. Hicklinin testin mukaan aineisto voitiin katsoa säädttömäksi mikäli seuraava lauseke täyttyi: *”whether the tendency of the matter charged as obscenity is to deprave and corrupt those whose minds are open to such immoral influences and into whose hands a publication of this sort may fall”*. Syytetyllä julkaisulla täytyi siis olla *tendenssi turmella ja saastuttaa mieliä jotka ovat avoimia sellaisille moraalittomille vaikutuksille*. Kyse oli etenkin nuorten suojelemisesta, mutta aikalaiskatsannossa vaikutuksille herkät mielet saatettiin tulkita yhtä hyvin koskemaan myös palvelijoita, naisia, vammaisia tai rikollisia.⁶⁵

Vasta vuonna 1957 Yhdysvaltain korkein oikeus antoi päätöksen tapauksessa Roth vastaan Yhdysvallat, joka lopulta päätti lähes sadan vuoden ikään päässeeseen Hicklinin testin käytön pohjana säädttömyyden arvioinnille⁶⁶. Samuel Rothin oikeudenkäynnissä Rothia syytettiin säädttömän julkaisun, *American Aphrodite*, tuottamisesta ja postimyynnistä. *American Aphrodite* oli pyrkimyksiltään korkeatyylinen tarinajulkaisu, mutta sen sisältämät tarinat ja kuvat olivat vähintäänkin eroottisia.

62 Hamowy 2008, 381–382.

63 Lord Chief Justice of England.

64 Eng. Hicklin test

65 Heins 2007, 27–29.

66 Heins 2007, 28–61.

Rothin tapauksen käsittelyyn puuttui kannanotollaan American Law Institute⁶⁷, joka ehdotti uutta määritelmää rangaistavalle säädttömyydelle. ALI:n esitys oli seuraavanlainen: koska ihminen elää ristitulessa seksuaalisen vietin ja uteliaisuutensa, ja liioitellun seksuaalisen käyttäytymisen kieltävien lakien ja normien välissä, syntyy tilanteesta voimakas psykologinen jännite. Tätä jännitettä pyritään hyödyntämään kaupallisesti, ja tämä kaupallinen hyväksikäyttö tulisi pitää rangaistavana. Tällöin teksti, kuva tai muu tuotos, joka kokonaisuutena tarkasteltuna voidaan arvioida vetoavan ihmisen heikumalliseen kiinnostukseen⁶⁸ täyttäisi rangaistavan säädttömyyden kriteerit.

Merkittävin muutos Hicklinin testiin oli maininta siitä, että syytettyä teosta tulisi tarkastella kokonaisvaikutelmansa perusteella, eikä esimerkiksi yksittäisinä lauseina. Toisaalta ehdotus sisälsi yhä ajatuksen siitä, että jopa aikuisiakin ihmisiä tulee suojella heidän seksuaaliselta uteliaisuudeltaan. Ehdotus ei ottanut kantaa siihen, mitä tapahtuisi jos näin ei toimittaisi, vaan kommentoi vain että tämän uteliaisuuden kaupallinen hyödyntäminen on syystä tai toisesta väärin.

ALI:n esityksestä huolimatta Yhdysvaltain korkein oikeus sovelsi omaa tulkintaansa perustuslain ensimmäisestä lisäyksestä. Tuomari William Brennanin mukaan ensimmäisen lisäyksen tarkoitus *ei koskaan ollut suojella jokaista lausahdusta*, jolloin suojelun piiriin jäisivät vain ne ajatukset, jotka ansaitsevat edes vähäisimmän yhteiskunnallisen merkittävyyden suoman lunastuksen⁶⁹. Tällä tavoin korkein oikeus käytännössä rajasi säädttömyyden ensimmäisen lisäyksen suojelun ulkopuolelle sen *yhteiskunnallisen arvottomuuden* vuoksi, ja vältti kokonaan antamasta määritelmää siitä polttavasta kysymyksestä, mitä negatiivisia vaikutuksia säädttömyydellä on yksilön tai yhteisön tasolla.⁷⁰

Jo vuonna 1973 osittain samojen tuomareiden miehittämä korkein oikeus muutti kuitenkin jälleen kantaansa säädttömyyteen, hyläten yhteiskunnallisen arvottomuuden kriteerin.⁷¹

Tapauksessa Miller vastaan Kalifornia käsiteltiin jälleen seksiviihteen postimyyntiä⁷².

67 Korkea-arvoinen lainoppineiden järjestö, joka antaa ohjeita lakien ja säädösten soveltamiseen.

68 *"if, considered as a whole, its predominant appeal is to prurient interest"*.

69 *"all ideas having even the slightest redeeming social importance"*.

70 Heins 2007, 63.

71 Heins 2007, 85.

72 <http://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/413/15>

Oikeuden puheenjohtaja Warren Burger totesi käsittelyn yhteydessä, että yhteiskunnallisen arvottomuuden arviointi kansallisella tasolla on liian vaikeaa moraalisten standardien vaihdellessa suuressa liittovaltiossa. Helpompana vaihtoehtona hän hieman yllättävästi näki arvioida sen sijaan sitä, kuinka paljon teoksella on *vakavaa kirjallista, taiteellista, poliittista tai tieteellistä arvoa*⁷³. Aikaisemmin Rothin tapauksessa mainittu tuomari Brennan asettui Millerin tapauksen käsittelyssä vastapuolelle. Brennan ilmaisi turhautumisensa säädyttömyyden määrittelyn yrityksiin ja totesi säädyttömyyslait tästä syystä käyttökelvottomiksi.⁷⁴

Korkeimman oikeuden tapa käsitellä pornografiaa säädyttömyyden kautta keskittyy tarkastelemaan pornoa lähinnä vastaanottajan – yksilön tai yhteisön – ja tämän arvojen ja sensibiliateettien kannalta. Pornon tekijyys tai sellaisessa esiintyminen ei painotu säädyttömyyspäätöksissä samaan tapaan kuin pornon myyminen. Hicklinin tapauksen käsittelyssä jopa todettiin erikseen, ettei esimerkiksi tekijän motiivilla ole merkitystä tuomion kannalta.⁷⁵ Kuten säädyttömyysoikeudenkäyntien hankaluudet osoittavat, säädyttömyyden ja pornografian määritelmät olivat jatkuvassa muutoksessa ja perustuivat usein kulloisenkin määrittelijän henkilökohtaiseen mielipiteeseen siitä, mikä tämän arvoja loukkasi.⁷⁶ Toisaalta määritelmien löyhyys on suonut mahdollisuuden erilaisiin tulkintoihin osavaltio- ja paikallisoikeustasolla, mitä ei Yhdysvaltojen kaltaisessa heterogeenisessä yhteiskunnassa ole moraalipoliittisissa kysymyksissä ole pidetty ainoastaan huonona asiana.⁷⁷ Henkilö- ja tilannekohtaista tulkintavapautta peräänkuuluttaa myös edellä käsitelty artikkeliteksti *Behind the Facade: "allowing them [the police] latitude to interpret the law by their own standards of obscenity"*⁷⁸.

Tulkinnanvaraisuudessa on kuitenkin omat ongelmansa, joihin puuttui Robert A. Dybing vuonna 1973:

73 "serious literary, artistic, political, or scientific value".

74 Heins 2007, 85–86.

75 Gey 1988, 1568.

76 Berger et al. 1991, 112-116.

77 Mooney 2000, 187.

78 NY Times 5.9.1972, kirjoittaja tuntematon: "Behind the Facade", 36.

*"I submit that no state legislature or court can declare films or books to be obscene any more than it could establish a state religion. The prospect that First Amendment freedoms will vary from state to state does insult to the courage, perseverance and accomplishments of the Founding Fathers, who secured inalienable rights to our entire country. If the Supreme Court takes the position that there is such a thing as obscenity, - - it must not pass the buck to states or communities where provincial minds and bookburners will rend the fabric of the First Amendment."*⁷⁹

Ajatus siitä että ensimmäisen lisäyksen vapaudet vaihtelisivat osavaltioiden välillä loukkaa sitä rohkeutta, päättäväisyyttä ja saavutuksia, joilla perustajaisämme takasivat luovuttamattomat oikeudet koko valtiollemme. Dybing puuttuu ongelmaan, joka syntyy lain kirjaimen löyhyydestä. Eri osavaltioissa ja eri oikeusistuimissa voidaan säädttömyystapauksissa päätyä eri tuomioihin, sillä säädöksen peräänkuuluttama vakava kirjallinen, poliittinen, taiteellinen tai tieteellinen arvo on lähestulkoon makuasia. Dybing puhuu lain kieltä, käyttäen esittääkseen asiansa ilmaisua *I submit*, jolla juristi perinteisesti puhuttelisi oikeusistuinta. Hän vaatii ettei korkein oikeus säilytä vastuuta osavaltioille tai yhteisöille joissa *nurkkapatriootit ja kirjanpolttajat pääsivät raastamaan kappaleiksi ensimmäisen lisäyksen idean*. Hän ei selvästikään ole huolissaan siitä, että säädttömyyspäätöstä sovellettaisiin liian löyhästi, vaan siitä että sitä käytettäisiin konservatiivisemmissä yhteisöissä tiukempaan tulkintaan.

Lain soveltamiseen puututtiin jälleen syksyllä 1972, kun William Malten ilmaisi yleisönosastokannanotossaan pettymyksensä New Yorkin kaupungin poliisivoimien käyttöön. Kirjoittaja kertoo pitävänsä tilannetta, jossa poliisit komennetaan ryöstöjen ja murhien estämisen sijaan ratsaamaan pornokauppaa *täysin pöyristyttävänä*.

*"Nobody is forced to patronize any of these 'obscene' movie houses; nobody is obliged to buy 'dirty' books or periodicals; nobody has ever been killed by pornography."*⁸⁰

Malten ilmaisee lausunnollaan närkästystään ja haluaa kiistää viranomaisten toimintatavan

⁷⁹ NY Times 14.7.1973, Robert A. Dybing: "Flexible Bill of Rights", 24.

⁸⁰ NY Times 28.9.1972, William Malten: Letter to the Editor 4, 46.

perustelut. Hän asettaa vaakakuppeihin murhan ja pornon myymisen, ja huomauttaa ettei kukaan ole tullut pornografian tappamaksi. Hän ei suoraan käytä uhrittoman rikoksen käsitettä, mutta äänenpainojen voidaan päätellä vihjaavan sen suuntaan. Huomion arvoinen on myös Maltenin tapa etäännyttää itsensä käsitteistä, joita hän ei sellaisenaan allekirjoita. Sanat *säädytön* ja *likainen* hän on pornografiaan viitatessaan asettanut lainausmerkkeihin, yhdistäen ne näin vieraisiin ääniin. Voidaan olettaa ettei hän itse pidä pornoa ainakaan täysin kumpanakaan, vaan lainaa muiden tahojen puhetavasta tuttuja syytöksiä allekirjoittamatta niitä.

Samankaltaista argumentointia esittää toinen keskusteluun osallistunut yleisönosastokirjoittaja, Thomas L. Ferro:

”Trying to crack down on porn-peddlers is a gross misuse of policemen's, prosecutors' and judges' time and effort. – – Regulating morality should not be a function of government.”⁸¹

Myös Ferro vaatii että viranomaisvoimia käytettäisiin *vakavien rikosten*⁸² selvittämiseen pornokauppiaiden jahtaamisen sijaan, ja avaa mielipiteensä aatteellista perustaa esittäessään, ettei valtion tehtävä ole säädellä kansan moraalialia. Kirjoituksen aatteellisuus nousee esiin vielä voimakkaampana, kun hän tuomitsee pornoputiikkien sakottamis- ja häätämiskut *täydellisen epäamerikkalaisena*⁸³ toimintana, ja jatkaa:

”In our competitive free enterprise system, may the most successful businessman triumph. If people prefer pornography to Broadway musicals, so be it. Of course, many people still enjoy both.”⁸⁴

Lausunnon äänenpainot muuttuvat sävyllään libertaristisiksi, tai jopa libertinistisiksi. Markkinoiden tulee Ferron mielestä päättää, kuka selviää teatterikorttelissa ja kenen tulee

81 NY Times 22.9.1972, Thomas L. Ferro: ”Crackdown on Pornography”, 42.

82 ”Serious crimes”, NY Times 22.9.1972, Thomas L. Ferro: ”Crackdown on Pornography”, 42.

83 ”Totally un-American”, NY Times 22.9.1972, Thomas L. Ferro: ”Crackdown on Pornography”, 42.

84 NY Times 22.9.1972, Thomas L. Ferro: ”Crackdown on Pornography”, 42.

väistyä. Edellistä keskustelijaa suorasanaisemmin hän myös ilmaisee tekstissään pitävänsä pornografiaa melko harmittomana ilmiönä, ja on eräs niistä kannanottajista, jotka uskovat teatteriyleisön ja pornoliikkeiden asiakaskunnan olevan myös jossain määrin samoja ihmisiä. Hän ei siten tunnusta aikaisempien kirjoittajien näkemää kuilua yleisöjen välillä.

Toisaalla tekstissään Ferro myös kutsuu pornon kauppaamista uhrittomaksi rikokseksi, ja viittaa edellisessä luvussa mainittuun, vuonna 1970 julkaistuun pornografiaa ja säädyttömyyttä tutkineen komission raporttiin. Ferro summaa, ettei raportin löydösten perusteella ole syytä olettaa pornografian olevan vahingollista aikuisille. Hänen esittämänsä näkemykset ovat linjassa aihetta koskeneiden libertarististen kannanottojen kanssa. Väite pornografian harmittomuudesta aikuisille, ja sen puolustaminen perustuslain ensimmäisen lisäyksen nojalla oli, kuten mainittua, tyypillinen liberaalin näkökulma aiheeseen.⁸⁵

Kysymys viranomaisresurssien käytöstä nousi keskusteluun moneen otteeseen tarkastelujakson aikana. Vuonna 1971 John Mahoney kirjoitti *The New York Timesiin* tuohtuneen tekstin, jossa ei säästellä adjektiiveja. Mahoney ilmaisee voimakasta paheksuntaa viranomaisten ”tehoiskua” kohtaan. Lausunnosta ilmenee poliisin ratsanneen tuolloin tehostetusti kaupungin prostituoituja, seksikauppoja ja pornografisia esityksiä. Mahoney kuvailee värikkäästi, kuinka huonossa jamassa New Yorkin kaupunki on asukkaiden kannalta – ilma on saastunutta, rotujännitteet kasvaneet, *koulut ovat rangaistuslaitoksia joissa epäpätevät valvovat lukutaidottomia* – mutta rahaa puhujan mielestä moraalipoliittisesti värittyneeseen poliisioperaatioon löytyy. Mahoneyn mukaan ratsaukset ovat läpinäkyvä poliittinen harhautus.

”This cynical, transparent attempt to distract an oppressed citizenry outrages true decency”⁸⁶

Mahoneyn käyttää tehokeinonaan liioittelua, ja kannanotto on tyyliltään maailmanlopun maalaus. New Yorkin kaupunki on Mahoneyn mukaan suistumassa tai ehkä jo suistunut raiteiltaan. Hän ei tuo esiin parannusehdotuksia eikä kehota ketään toimintaan asiansa puolesta, vaan lausunto on tarkoitettu huomautukseksi asioiden todellisesta, toivottomasta laidasta, ja

85 Berger et al. 1991, 20-22.

86 NY Times 22.7.1971, Mahoney, John F. G.: ”Protecting Our Morals”, 32.

sen sävy on kyyninen. Eksistenssin toivonpilkahdus löytyy kuitenkin edellä lainatusta virkkeestä. Mahoney kutsuu viranomaisten toimintaa *läpinäkyväksi yritykseksi harhauttaa sorrettua kansaa*. On siis mahdollista tulkita teksti niin, ettei Mahoney koe olevansa yksin tuohtumuksensa kanssa, vaan viittaakin olevansa osa suurempaa joukkoa joka näkee silmäkääntötempun läpi, jolloin viranomaisten pyrkimys on epäonnistunut.

Poliittisena harhautuksena pornonvastaista operaatiota pitää kannanotossaan myös Ronald Greeney:

”While bleeding the economy and running unemployment rolls to record highs, they put on hard hats and, using illiterate alliteration, rave about pornography”⁸⁷

He pistävät suojakypärät päähänsä ja saarnaavat pornosta taidottomin alkusoinnuin, kupaten samalla taloutta ja nostaen työttömyyden ennätysellisen korkealle. Greeneyn äänilajissa esiintyy skeptinen suhde poliitikkoihin ja lainsäätäjiin. Hän pitää porno-operaatiota harhautuksena, jolla yleisön huomio ohjataan tunteita herättävän moraalikysymyksen äärelle samalla kun vakavammat ongelmat pahenevat. Hän kuitenkin näkee sumutuksen läpi ja haluaa varoittaa muita kansalaisia olemaan tarttumatta juoneen.

Samasta aiheesta jatkoi joulukuussa 1972 Jim McCarthy. McCarthy'n lausunto *The New York Timesiin* on tyyliltään Mahoney'n kannanottoa hillitympi, asiakielinen. Hän huomauttaa ”tehoiskujen” ja prostituoituna esiintyvien naispoliisien suorittamien pidätysten esittelemisen näyttävän tilastoissa hyvältä, ja synnyttävän hilpeitä uutisjuttuja lehtiä varten, mutta turvattomasta kaupunkiympäristöstään kärsiviä kansalaisia tämä ei välttämättä lohduta.

“Yes, the Police Department can point to the increased number of arrests being made, but will these statistics be of any consolation to so many victims of muggings, robberies and other violent crimes because too many members of the police force are on these exotic assignments, thus creating a severe shortage of police in areas where there is a critical need for their presence?”⁸⁸

87 NY Times 10.10.1970, Ronald Greeney: ”Pornography as Diversion”, 46.

88 NY Times 8.12.1972, McCarthy, Jim: ”Entrapment Tactics Scored”, 44.

McCarthy liittyy lausunnollaan listaan kannanottajia, joille linkki poliisin miehityspulan ja säädyttömyyttä torjuvien operaatioiden välillä on selviö. Heidän mielestään vaikuttaa todennäköiseltä, ellei väistämättömältä, että pornoputiikkien ratsaaminen on syy *tärkeämmän* lainvalvonnan puutteisiin, ja samoin väistämättömältä, että muiden ongelmakohtien valvonta ja rikoksenehkäisy lisääntyisivät mikäli ratsioita tehtäisiin vähemmän. Resurssien hankinta ja kohdentaminen nähdään toisin sanottuna tämänkaltaisessa diskurssissa suljetun järjestelmän nollasummapelinä, mitä se ei välttämättä todellisuudessa ole. Tehoiskujen taustalla saattoi olla rahoitusta, jota muutoin ei olisi ollut poliisivoimien käytettävissä. McCartyn moralismi on moraalisen poliisitoiminnan kritiikkiä, jossa todellinen pahuus on ulkoista – fyysistä väkivaltaa ja sen uhkaa kaduilla, ei sisäistä, itsetuhoavaa pornografian saastutusta. Varsinainen rikollinen toiminta tai järjestyshäiriöt pornokauppojen ympäristössä eivät tutkimustiedon mukaan korostuneet katukuvassa vielä 1970-luvun alkupuolella. 1960-luvun asennemuutosten jälkimainingeissa asenteet esimerkiksi prostituutiota kohtaan olivat ylipäätään löyhentyneet, ja 1970-luvun aikana seksikauppa alettiin nähdä myös sosiaalisena ongelmana puhtaasti rikollisuuden näkökulman sijaan. Jopa prostituution laillistamisesta käytiin keskustelua. Vasta kun pornoteattereiden keskeinen kilpailu koveni alkoivat alueella toimivat prostituoidut käymään kauppaa aggressiivisemmin, jolloin alueen asukkaiden protestit ilmiötä vastaan voimistuivat.⁸⁹

Vuonna 1975 lehdessä käydään mielenkiintoinen ajatustenvaihto. Pääkirjoitussivulla julkaistaan kaksiosainen teksti, jonka ensimmäisessä osassa *They Own the Streets...* murehditaan 42:n kadun ja teatterikorttelin kurjistumista – pornon, prostituoitujen ja rikollisuuden *matoa Isossa omenassa*, alueella joka kerran loisti kaupungin ylpeytensä.

”In police jargon, the territory is called the DMZ but the customers are not seeing or reading 'War and Peace' in the scores of peepshows and porno bookstores.”⁹⁰

Lausunnon laatinut toimittaja vitsailee asettamalla sanaleikissään korkeakulttuurin ja pornoviihteen vastakohtapariksi: *Poliisilangissa kulmakuntaa kutsutaan demilitarisoiduksi*

89 Vitale 2008, 85–87.

90 NY Times 26.9.1975, Tuntematon pääkirjoitustoimittaja: *”They Own the Streets...”*, 36.

vyöhykkeeksi, mutta tirkistysesityksissä ja pornokirjakaupoissa ei katsella tai lueta Sotaa ja rauhaa. Sotaa ja rauhaa lukeva kansanosaa ei ilmeisesti aiheuttaisi alueella samaa kurjuutta kuin pornon kuluttajat. Tekstissä ei kuitenkaan kovin roimasti arvostella pornokauppojen moraalista positiota, vaan keskitytään alueella rehottaviin lieveilmiöihin; paritukseen, väkivaltarikollisuuteen, hämäräperäisten yrittäjien veronkiertoon, ja niin edelleen. Argumenteissa on kyse kaupunkitilasta ja turvallisuudesta, kulmakunnan maineesta ja yhteisön rakenteesta. Kirjoittaja kertoo toiveissa olleen, että gryndereiden toiminta alueella olisi häätännyt *seksin supermarketit* muualle, mutta huono taloustilanne on jumittanut kehitysprojektit sijoilleen. *The Great White Way*⁹¹ on menettänyt hohtonsa.

Pääkirjoituksen toinen osa, ”...but Not Unchallenged”, muistuttaa kuitenkin, että lainvalvojilla on kaikki keinot taistella rappiota vastaan. New Yorkin kulttuurinen keskusta on pelastettavissa, kun lakeja vaan pannaan täytäntöön ja valvontaa lisätään.

*”Existing criminal laws and administrative regulations provide plentiful weapons. If loopholes need closing, amendments to the penal and other codes should be put through in the interest of community protection. Midtown Manhattan must be restored to decency as an essential step in rehabilitating the city.”*⁹²

Retoriikka on jämäkkää; lait ja säädökset tarjoavat runsaasti aseita yhteisön suojelemiseksi, ja keskikaupunki voidaan palauttaa säädyllyyteen. Kirjoituksessa mainitaan pormestari Abraham Beamen⁹³ käyneen toimeen keskikaupungin puhdistamiseksi perustamansa Midtown Law Enforcement Coordinating Committee:n avulla. Pidätyksiä oli jo suoritettu, ja kiinnijääneiden joukossa oli ollut lapsipornoa kaupanneita henkilöitä, joista ainakin yhdellä oli todettuja yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Retoriikan kovuus selittyneekin ainakin osittain sillä, ettei keskustelu tällä kertaa koske ainoastaan yksimielisten aikuisten vapaa-ajan harrasteita, vaan sivuaa myös lasten hyväksikäyttöä.⁹⁴ Kirjoituksessa pohditaan myös korkeimman oikeuden päätösten tarjoamia suosituksia jyrkällä kannanotolla:

91 Broadwayn lempinimi

92 NY Times 26.9.1975, Tuntematon pääkirjoitustoimittaja: ”...but Not Unchallenged”, 36.

93 Abraham Beame, New Yorkin pormestari vuosina 1974–1977, demokraatti.

94 Lapsiporno erotettiin aikuisia kuvaavasta pornografiasta lainsäädännöllisessä mielessä lopullisesti vasta vuonna 1982 korkeimman oikeuden päätöksessä tapauksesta New York vastaan Ferber.

”Even under the loosest interpretation of Supreme Court guidelines, the materials hawked at the shops violate any standard of community tolerance.”⁹⁵

Puodeissa kaupusteltavat tuotteet loukkaavat mitä tahansa yhteisön sietokyvyn rajaa korkeimman oikeuden ohjesääntöjen löyhimmälläkin tulkinnalla, julistaa pääkirjoitus. Tällä kertaa moralisti on nimetön toimittaja, mutta hänen lausujanidentiteettinsä jalustana on hänen oman lehtensä asema. Hän ei nimettömydestään huolimatta huutele pusikosta vaan seisoo tukevasti julkisen foorumin keskellä, taustallaan *The New York Timesin* establishmentti. Ilmaisessaan optimisminsa ja luottamuksensa niihin keinoihin, joilla säädttömyys voidaan pitää kurissa hän asettaa itsensä legalistin asemaan. Lait ja asetukset, sekä katutasolla poliisin valvonta mahdollistavat kaupungin pelastamisen.

Pormestari Beame vastaa pääkirjoitukseen omalla mielipidekirjoituksellaan, jossa hän kiittää *The New York Timesia* kannatuksesta hänen ajamalleen keskikaupungin puhdistusohjelmalle. Samalla hän vakuuttaa, että kaikki voitava tehdään pornon, säädttömyyden ja prostituution tyrkyttäjien saattamiseksi pois markkinoilta.⁹⁶ Pormestari niputtaa pääkirjoituksen tavoin säädttömyyden yhtenäiseksi problematiikaksi, jota vastaan taistellaan yhtenäisin keinoin. Beame antaa tukensa lehden edustamalle moralismille asettumalla pormestarin auktoriteetillaan lehden sanoman taakse.

Pääkirjoitus kerää kuitenkin muitakin vastineita. Craig Schiller esittää mielipidekirjoituksessaan keskikaupungin ongelmien ratkaisuksi prostituution tarkoin rajattua laillistamista:

”The fact that prostitution is also known as the world's oldest profession is conclusive testimony to its persistence. But since the problems one reads about are really not about prostitution itself but rather about undesirable situations associated with it (e.g., organized crime influence), prostitution should be legalized in limited places and

95 NY Times 26.9.1975, Tuntematon pääkirjoitustoimittaja: *”...but Not Unchallenged”*, 36.

96 NY Times 4.10.1975, Abraham D. Beame: *”Of Times Square's 4 P's”*, 26.

circumstances.”⁹⁷

Schiller vetoaa ajatukseen prostituutiosta vanhimpana ammattina todisteena sen sitkeydestä, ja huomauttaa että ongelmat teatterikorttelin ympäristössä eivät sinänsä liity prostituutioon itseensä, vaan sen ikäviin lieveilmiöihin. Hän listaa sallivan linjansa hyödyiksi laillisen ammatin tuottamat verotulot, poliisin korruption vähenemisen, ja valvotun punaisten lyhtyjen alueen turvallisuuden. Moraalista kannanottoa hän ei esitä, eikä kommentoi omaa halukkuuttaan alueen palveluiden hyödyntämiseen tai hyödyntämättä jättämiseen. Lähes samanlaisen vastineen saman päivän lehteen kirjoitti Edward M. Cramer. Tuomalla verottajan mukaan keskikaupungin ongelmaryyhtiin saataisiin villistä bisneksestä tuloja valtiolle.

Aihetta lähestyi psykologisemmasta näkökulmasta kolmas kommentoija, Hans H. Nord. Nord allekirjoittaa pääkirjoituksessa esitetyn huolen keskikaupungin kurjistumisesta, mutta pyrkii pohdiskelevampaan äänensävyyn ongelman ratkaisun suhteen.

*”Rather than spending money and energy on cracking down on the sexual supermarkets, it would be more fruitful to determine what it is in our culture that drives people of all ages and all social and economic strata to spend their money on pornography.”*⁹⁸

Nord kannustaa päättäjiä miettimään ”- - mikä kulttuurissamme ajaa kaikenikäisiä ihmisiä jokaisesta sosiaalisesta ja taloudellisesta yhteiskunnan kerroksesta käyttämään rahansa pornografiaan”. Hän uskoo pornon kuluttajia löytyvän kaikkialta, ja toisaalla ilmaisee ymmärtävänsä, että vapaassa markkinataloudessa kysyntään vastaava yrittäjä löytää aina markkinansa. Nordin näkemys pornon kuluttajista poikkeaa ajan akateemisesta keskustelusta, jonka sisällä tätä kuluttajakuntaa käsiteltiin omana poikkeavana alaryhmänään, ja seksiteollisuutta käsiteltiin ”poikkeavuuden tutkimuksena”.⁹⁹ Hänen äänilajinsa on sovitteleva, eikä hän tuomitse pornoa ilmiönä sinänsä. Hän kehottaa pintaa syvemmälle pyrkivään pohdiskeluun hedelmällisen ratkaisun saavuttamiseksi.

97 NY Times 4.10.1975, Craig Schiller : Nimetön, 26.

98 NY Times 4.10.1975, Hans H. Nord: Nimetön, 26.

99 Coulmont & Hubbard 2010, 191.

Watergate-skandaalia seuranneet vuoden 1974 edustajainhuoneen vaalit aiheuttivat paikkatappioita republikaanipuolueelle. Vaalitulosta kommentoi tuoreeltaan jo aikaisemmin käsitellystä, vuoden 1972 kirjoituksestaan tuttu liberaali Thomas L. Ferro.

*”One of the interesting aspects of this year's election results was that all those candidates who emphasized, or were known for, their antipornography stance were resoundingly defeated. – – Perhaps politicians will finally realize, from Election '74, that most Americans believe adults should have complete freedom to read and view whatever they please, and want their politicians to address themselves to the **real** crime issues: murders, muggings, rapes and robberies.”¹⁰⁰*

Ferro jatkaa vapaamielisellä linjallaan ja summaa vaalituloksen rohkeasti osoitukseksi siitä, että kansan *valtaosa* uskoisi aikuisille *täyden vapauden* lukea tai katsella *mitä tahansa* he tahtovat, mikä ei todennäköisesti ollut joka ikisen äänestävän demokraatin kanta. Ferro jatkaa oman intentionsa aukikirjoittamista tällä kansan valtaosan suulla - ”[useimmat amerikkalaiset] haluavat poliitikkojensa keskittyvän **todellisiin** rikoksiin: murhiin, katuryöstöihin, raiskauksiin ja ryöstöihin”. Lausunnosta kokonaisuudessaan saa mielikuvan, että Ferron mukaan vaalituloksen kannalta olisi presidentin eroon johtanut salakuunteluskandaali ollut suorastaan vähäpätöinen tekijä verrattuna pornografian ympärillä kyteneeseen moraalitaisteluun.

Kuten mainittua, vaikka watergate-skandaalina tunnetun tapahtumaketjun alkutahdit oltiin lyöty jo kesällä 1972, Richard Nixon valittiin toiselle kaudelle vielä saman vuoden syksynä, ennätysellisellä kannatuksella. Edellä esitetyt kirjoitukset, joissa pornografia ja säädyttömyysrikokset asetetaan vähäpätöisempään asemaan kuin suora väkivaltainen rikollisuus, voidaan kategorisoida verrattain arvoliberaliksi kannanotoiksi, ja ne olisivat olleet tyypillisempiä demokraattipuolueen kannattajalle.

Tutkittavan aineiston perusteella vakaumukselliselle republikaanille taas arvokysymykset esiintyivät yhtä merkittävänä, elleivät merkittävämpinä kuin väkivalta kaduilla. Kansakunnan

100 NY Times 15.11.1974, Thomas L Ferro: ”The Vote on Pornography”, 36.

moraalisen selkärangan heikentyminen oli pikemminkin syy, jonka seurausta muut laittomuudet olivat aineiston republikaanisessa, kollektivistisessä katsannossa. Moraalisen arvopoliitiikan on ylipäättään nähty olevan yhdysvaltalaisille merkittävämpi huomion kohde kuin vaikkapa eurooppalaisille, joiden poliittisessa kulttuurissa keskustelu suuntautuu voimakkaammin yhteiskunnan sosiaaliin kysymyksiin¹⁰¹.

Juuri ennen Nixonin marraskuista uudelleenvalintaa julkaistiin *The New York Times*issa Tom McQuillenin mielipidekirjoitus, jossa otettiin vahvasti kantaa Nixonin puolesta. Monessa tutkitussa tekstissä on mainittu käsitteitä kuten ”arvot” ilman sen tarkempia määritelmiä niiden sisällöstä. McQuillenin teksti taas avaa seikkaperäisesti, mistä arvoista hän puhuu. Kannanoton keskiössä on sarja moraalisia kysymyksiä, joista McQuillen käyttää yhteisnimitystä *kansallishenkemme kriisi*.

”The crisis of our national spirit – –, has now exhibited reversal and by 1976, spiritual and psychological decadence will have yielded to the re-emergence of the following proven, positive themes, which were central to our ethos long before our left wing distorted them.”¹⁰²

McQuillen viittaa kansallishenkeen kahdella rinnakkaisella, mutta erillisellä omistusmuotoisella käsitteellä; *our national spirit* ja *our ethos*. Kansallishenki on täten jaettu ja yhteisesti omistettu. Onko se McQuillenin mukaan myös demokraattien kansallishenki, vai jakavatko sen vain ne yhdysvaltalaiset, jotka ovat hänen kanssaan poliittisesti samaa mieltä? Samassa lainauksessa hän kirjoittaa *our left wing, (meidän) vasen laitamme*, mutta toisaalta kirjeen lopussa esiintyy ilmaisu *the organized left, järjestäytynyt vasen*, ilman omistusmuotoa.

Entä mitä sitten olivat McQuillenin mukaan yllä olevassa lainauksessa alustetut *todistetut, positiiviset teemat*, jotka muodostivat kansallishengen ytimen? Lausunnon lista on pitkä: vakaa usko länsimaiseen moraaliiin, järjestynyt kulttuurinen sopeuttaminen, romanttinen käsitys fyysisestä rakkaudesta, vakaiden instituutioiden ylläpito, kansainvälisiä sopimuksia kunnioittava kommunististen voimien vastustaminen ympäri maailman, luokkarakenteisen

101 Miclethwait & Wooldridge 2005, 20.

102 NY Times 15.9.1972, Tom McQuillen: ”*What Are the Political Realities in the Campaign?*”, 36.

yhteiskuntajärjestyksen noudattaminen, ponnistukset palkitsevan talousjärjestelmän ylläpito, sekä ihmiselämän pyhyiden kunnioittaminen. Lista päättyy seuraavaan julistukseen:

”All these things, rather than being narrow moralisms of a dying ethic, as projected for so long by the organized left, are instead the substance of a renewed American energy and are the total visceral issues on which our electorate will return Richard Nixon.”¹⁰³

McQuillen toteaa *järjestäytyneen vasemman* – nyt ilman omistusmuotoa, määräisellä artikkelilla ”the” – pitkään esittäneen hänen listaamansa *positiivisen* tematiikan *kuolevan etiikan ahdasmielisinä moralismeina*. Sanat ovat kirjoittajan omia, väkevä ilmaisu hänen kokemuksestaan tavasta, jolla vasen laita on *niin pitkään* esittänyt hänen kansallishenkensä *syvään juurtuneen* arvopohjan. Alun (*meidän*) *vasen laitamme* on etäännytynyt määräisen artikkelin taakse. Kannanotto ilmentää joka lauseellaan sitä turhautumista, jota republikaanit olivat tunteneet Lyndon Johnsonin ajamia yhteiskunnallisia muutoksia kohtaan¹⁰⁴. Nixon oli ehtinyt valaa toivoa kannattajakuntaansa jo yhden kauden verran, mutta paljon oli vielä korjattavaa.

McQuillen on vahva moralisti, jonka julistamat arvot kumpuavat konservatiivisesta patriotismista, ja patriootiksi hän kutsuu kirjeessään myös ihaillemaansa Nixonia. Hän ei kirjoita Jumalasta, vaikka mainitseekin aborttikantansa yhteydessä elämän *pyhyiden*. Usko Amerikan yhdysvaltoihin on hänen vahvin motivaattorinsa, ja hänen äänilajinsa elää jossakin saarnan ja poliittisen palopuheen välimaastossa. Mitkä tekijät sitten ovat moralistin mielestä murentaneet valtion selkärankaa?

Positiivisten teemojen listan ohessa kuvataan niistä jokaiselle vastapari, toimintatapa, joka vasemmiston vaikutuksesta rapauttaa kansallishenkeä. Tällaisia toimintatapoja ovat esimerkiksi sekavien monikulttuuristen arvojen kumartaminen, yhteiskuntarakenteen uhraaminen sopeuttamiselle, ylitsevuotavan sallivuuden ja pornografian elämellisyyden omaksuminen, ja vastakulttuurien suuntaa vailla olevat absurditeetit. Kansakunnalla on siis useita, toisistaan poikkeavia, mutta liberalismiin liitettävissä olevia uhkia. Moralistina McQuillen

103 NY Times 15.9.1972, Tom McQuillen: ”What Are the Political Realities in the Campaign?”, 36.

104 Micklethwait & Wooldridge 2005, 64–71.

kaipaa paluuta kansalaisten yhteiseen arvopohjaan, yhteiseen käsitykseen niistä pelisäännöistä, joilla yhteiskunta toimii.

Yhteiset säännöt eivät monen puhujan lausunnoissa ole kuitenkaan peliä selventävä tekijä, vaan päinvastoin ongelma itsessään. Näin lausuu myös Emmett C. Barcalow Jr. vuonna 1973 julkaistussa tekstissään *Obscenity ruling: A Dangerous Step*, kiistäen tekstissään myös käsityksen pornografian haitallisuudesta.

”I strongly object, therefore, to the Supreme Court's decision on obscenity laws. It has not been satisfactorily demonstrated that obscenity or pornography (whatever that may be) is in any way harmful to society. Undoubtedly many people have intuitions that pornography is dangerous, but one can hardly accept intuitions. I do not believe, then, that governments have a legitimate interest in regulating pornography.”¹⁰⁵

Barcalowille käsitys pornon haitallisuudesta on *intuitiivinen*, eikä siksi luotettava. Hänen äänensävyensä on rauhallinen ja hän argumentoi asiallisesti, tunnustaen että on yleisesti hyväksytty ajatus, että valtio tietyssä määrin rajoittaa kansalaisten toimintaa, mutta kieltäen pornon olevan yksi niistä asioista, joita on tarpeen häivyttää saatavilta. Barcalow ilmaisee epäluuloa ylhäältä sanelluille, hänen mielestään harvoin perustelluille ohjeille siitä, kuinka ihmisten tulisi toimia elämässään, juuri siksi että säädyttömyydestä päätettäessä vedotaan *yleiseen käsitykseen* siitä, mikä on sopimatonta. Hän kyseenalaistaa sen, voidaanko mitään yleistä käsitystä ylipäättään tavoittaa.

” – – Doubly unfortunate, however, is the fact that those who would impose their views are rarely required to substantiate the claim that certain views or behaviour (to which they object) are indeed dangerous to society. – – The Supreme Court goes one dangerous step further, however, by claiming that one must conform to the standards of the 'average person's, applying contemporary community standards'. – – Who determines who is the 'average person' and by what criteria? Precisely whose views embody the 'contemporary community standards'?”¹⁰⁶

105 NY Times, 29.6.1973, : Emmett C. Barcalow Jr.:”Obscenity Ruling: A Dangerous Step”, 36.

106 NY Times, 29.6.1973, : Emmett C. Barcalow Jr.:”Obscenity Ruling: A Dangerous Step”, 36.

Barcalow kutsuu korkeimman oikeuden toimintaa säädyttömyyspäätöksissä *vaaralliseksi askeleeksi*, viitaten eräänlaiseen kaltevan pinnan argumenttiin. Mikäli hallitsevien voimien annetaan – Barcalow'n mukaan – perustelematta tai kelvottomasti *yleiseen käsitykseen* vedoten kieltää kansalaisilta tiettyjä asioita, mikä estää niitä kieltämästä jotain muuta, jotain arvokkaampaa? Hänen moralisminsa kumpuaa liberalistisesta maailmankuvasta, jossa on tärkeää tarkastella läheltä niitä toimia, joilla kansakuntaa hallitaan, etenkin kun kyseessä ovat epäselvät haitta-argumentit.

Samaan korkeimman oikeuden päätökseen kommentoiden aivan toisenlaisen kaltevan pinnan näki G. E. Kidder Smith, ottaen käyttöön sairausmetaforan puheenvuorossaan *Pornography: A Cancer in the City*. Hän kutsuu prostituutioksi sitä, kuinka koko New Yorkin katukuva on alistettu pornografisen viihteen näkyvään markkinointiin.

”It may be titillating for the individual to feel free to sample such divertissement, but – a single scatological establishment will trigger the erosion of a whole neighbourhood, while a lineup of such guarantees thorough urban degradation.”¹⁰⁷

Kidder Smith kutsuu pornoputiikkeja *skatologisiksi*, ja uskoo yhden puodin laukaisevan koko korttelin *eroosion*, samalla kun rivi puoteja takaa *täydellisen urbaanin turmeltumisen*. Hänen sanavalintansa ovat väkeviä ja äänensävy tiukka, tuhtumusta uhkuva.

Pornography is too important an issue to be considered merely a matter of First Amendment liberty for libertines – – It is a cancer which eats into the very marrow, even survival, of the town, for if it flourishes it hastens the exodus of revolted citizens. Not to control pornography is to sacrifice a good share of the city's future to the specious demands of a prurient minority.”¹⁰⁸

Pornografia on liian tärkeä asia tullakseen käsitellyksi vain ensimmäisen lisäyksen vapautena libertiineille, lausuu Kidder Smith. Siinä missä liberaali Barcalow näki säätelyn uhkana,

107 NY Times 9.7.1973, G.E. Kidder Smith: ”Pornography: A Cancer in the City”, 32.

108 NY Times 9.7.1973, G.E. Kidder Smith: ”Pornography: A Cancer in the City”, 32.

Kidder Smith kutsuu säätelyn puutetta libertinismiksi. Hänelle porno on *syöpä*, joka uhkaa koko kaupungin olemassaoloa. Aikaisemmissa puheenvuoroissa on sivuttu pornoputiikkien mukanaan tuomaa rikollisuutta ongelmana kiinteistöjen arvolle ja kansalaisten turvallisuudelle, mutta Kidder Smith ei tyydy niin maanläheisiin käsitteihin argumentoinnissaan. Hän puhuu sairaudesta, *eksoduksesta, selviytymisestä, sekä himokkaan vähemmistön harhaanjohtavista vaatimuksista*. Hänen kalteva pintansa on kaupungin väistämätön tuho, johon pornokauppojen salliminen johtaa.

Kidder Smithin lausuntoa *saarnaksi* ja *kimakaksi* kutsuva vastaus John W. Blissiltä haluaa kommentoida muita syitä keskikaupungin alennustilaan. Blissin mielestä Kidder Smithin purkaus kumpuaa tietämättömyydestä:

”Changes in the neighbourhood are more accurately traced to declines in theater and movie attendance during a prolonged 'sub-urbanization' of our country”¹⁰⁹

Teatterikorttelit kärsivät Blissin mielestä esikaupungistumisesta johtuvasta yleisöpulasta. Hän ei kutsu tätä kehitystä turmeltuneisuudeksi tai rappioksi, vaan puhuu kiihottomammin *muutoksesta naapurustossa*. Sen lisäksi hän uhraa ajatuksen myös niille kansanjoukoille, jotka tuntevat vetoa keskikaupunkia hallitsevaan seksiviihteeseen:

”One wonders how many generations of clean-cut folks have individually sought out the escapist pleasures, exotic sights and sinful souls of big cities? Things must be getting worse in garden-city suburbs these days if so many are still drawn, like filings to a magnet, to divertissement of New York City streets.”¹¹⁰

Bliss puhuu laajemmin suuren kaupungin houkutuksista, *eskapistisista iloista*, jotka ovat vetäneet puoleensa ihmisiä useiden sukupolvien ajan. Hän ei kategorisoi seksiviihteen kuluttajia kriminaaleiksi tai – kuten monissa puheenvuoroissa – täysin nimeämättömäksi ryhmäksi syntisiä, vaan osoittaa sormensa tavallisiin puutarhalähiön tallaajiin. Jostakinhan heidänkin on tultava.

109 NY Times, 23.7.1973, John W. Bliss: ”The Pleasures of New York”, 30.

110 NY Times 9.7.1973, G.E. Kidder Smith: ”Pornography: A Cancer in the City”, 32.

Keskustelu kaupunkitilasta jatkuu läpi vuosikymmenen. Blissin kanssa samansuuntaista mutta laajempaa analyysiä keskikaupungin muuttuneesta katukuvasta ja keskustelua hallitsevista äänenpainoista lausui vuonna 1977 apulaisprofessori Joseph M. Conforti otsikolla *Why Pornography Settled in Times Square*:

”The many protestations and demonstrations in the continuing endeavors to drive pornography and sexually oriented enterprises out of Times Square have one thing in common. They all treat the unwanted activities as an intruding evil, an alien invasion that drove out all that remains desirable in the area.”¹¹¹

Confortin mukaan keskustelussa keskikaupungin tilasta on korostunut näkökulma pornokaupoista vieraana uhkana, joka on valtauksellaan häätänyt haluttavuustekijät alueelta. Tämä näkemys on hänen mukaansa turhan redusoiva. Muitakin syitä voidaan laajemmassa tarkastelussa nimetä. Yhdeksi selitykseksi hän nimeää teatteri- ja ravintolaelämän keskuksen siirtymisen yläkaupungille, jota nuorempi seurapiiriväki on alkanut suosia ajanviettopaikkanaan. Toiseksi ongelmaksi on muodostunut keskikaupungin kehittäminen toimistorakentamisen ehdoilla, mikä on entisestään autioittanut katuelämää. Kolmanneksi syyksi Conforti nimeää köyhemmän tuloluokan nuorison näkymisen keskikaupungin katukuvassa, mikä hänen mukaansa saa keskiluokkaisen kansanosan ottamaan hajurakoa alueeseen – rikollisuuden ja yleisen häiriökäyttäytymisen pelossa.

Lisätekiöiksi hän nimeää jo Blissinkin tunnustaman esikaupungistumisen, alueen korkean hintatason, sekä television ja muun kotiin saatavilla olevan viihteen kehittymisen. Näiden syiden vuoksi syntyneen tyhjiön teatterikorttelissa ja Times Squaren alueella ovat Confortin mukaan täyttäneet pornoputiikit ja muut seksiviihteen tarjoajat, sen sijaan että edellä mainitut liikkeet olisivat tyhjentäneet kadut keskiluokkaisesta väestä ja perheviihteestä. Hän ymmärtää paikallisen yrittäjien hädän:

”Those involved in the Broadway playhouse industry are understandably disturbed by

111 NY Times 20.4.1977, Joseph M. Conforti: ”Why Pornography Settled in Times Square”, 20.

the changing character of their environment and it is understandable that they would like to turn clock back and make Times Square what it used to be. But driving the pornographic bookstores and theaters out is not likely to have any such effect. – – Rather than cleanse it, the current efforts to drive sex out of the area are likely to contribute to Times Square's further decline as a center of activity”¹¹²

Conforti ei usko pornopuotien häätämisen auttavan alueen kehitystä, vaan päinvastoin autoittavan sitä entisestään. Jälleen hän puhuu keskikaupungin *muuttuvasta luonteesta*, eikä vihjaa sanallakaan että kyse olisi minkäänlaisesta rappion tilasta. Hänen äänensävyensä on toteava ja rauhallinen, eikä hän puutu pornografiaan liittyvään moraaliseen kysymykseen lainkaan. Hän ei myöskään esitä syytöksiä kenenkään suuntaan, eikä suoranaisesti kehota ryhtymään toimiin alueen kehittämiseksi.

On syytä olettaa, ettei hänellä ole moraalista vastustusta pornoa kohtaan, eikä hän pidä toimintaa keskikaupungilla ongelmallisena tai vaarallisena. Hän ei surkuttele asian tilaa, ja toteaa lisäksi, että alueella ilmenevästä prostituutiostakaan ei päästäisi eroon seksiliikkeitä hävittämällä, sillä prostituutio kukoistaa myös monissa sellaisissa naapurustoissa, joissa pornopuoteja ei ole. Prostituutio tuntuu olevan ainoa ilmiö, jota Conforti pitää edes jossain määrin ongelmallisena, tai vähintäänkin ymmärtää miksi muut sitä sellaisena pitävät.

Keskikaupungin tilannetta kommentoi Harvardin yliopiston oikeustieteen professori Alan M. Dershowitz vuonna 1972, kutsuen teatterimies Cohenin koulukunnan näkemystä alueen ongelmista tekopyhyydeksi:

”It was not too many years ago that some legitimate theaters were being closed down because of allegedly pornographic performances. – – Legitimate theater owners have always urged the broadest possible construction of the First Amendment – when their rights have been involved. But now that a more 'raunchy' type of pornography has moved into their neighbourhoods – and has begun to affect their own profits – some of these legitimate theater owners have apparently joined the minions of the censors.”¹¹³

112 NY Times 20.4.1977, Joseph M. Conforti: ”Why Pornography Settled in Times Square”, 20.

113 NY Times 6.9.1972, Alan M. Dershowitz: ”Porno-Houses, Drug Scene and the First Amendment”, 44.

Dershowitzin mukaan teatteriväki suhtautuu pornoyrittäjiin kaksinaamaisesti. He joutuivat aikanaan kamppailemaan sensuurivaatimuksia vastaan puolustaessaan esimerkiksi kohumusikaaleja *Hair* ja *Oh! Calcutta!*, usein perustuslain ensimmäiseen lisäykseen vedoten. Mutta sensuuri alkoi ironisesti houkutella kun pornobisnes alkoi tehdä voittoa keskikaupungilla. Dershowitz vihjaa myös siihen mahdollisuuteen, että *The New York Times* osallistuu keskusteluun tekemällä toimitukselliset valintansa oma lehmä ojassa, yhtenä keskikaupungin toimijoista, joilla on intressi pornokauppojen häätämiseen:

”Even The Times does not seem entirely immune from this phenomenon. It too is a prominent resident of the Times Square area, which may help to explain why it has magnified the problem by the number, placement, and content of its stories about the problem and the ensuing raids.”¹¹⁴

Tästä näkökulmasta hän syyttää lehteä ensimmäisen lisäyksen hengen pettämisestä, vaikka lehti itse on muun muassa sen varjolla puolustanut julkaisuvalintojaan esimerkiksi *Pentagon papers* -asiakirjojen julkituksen yhteydessä. Dershowitz on yksi harvoista, ellei ainoa ääni, joka tuo esiin *The New York Timesin* oman toimijuuden keskikaupungilla. Näin tullaan esittäneeksi implisiittinen kysymys – häiritsevätkö pornokaupat itse toimittajia. Onko toimituksen sijainti osatekijä lehden valitsemassa linjassa? Ehkäpä liberaalista linjasta tunnetun julkaisun ajoittain nyreä suhtautuminen seksibisnekseen keskikaupungilla johtuukin vain siitä, ettei päätoimittaja pidä toimistonsa ikkunan tarjoamasta näkymästä. Dershowitzin mukaan lehti vähintäänkin paisuttelee ongelmaa.

Dershowitz vannoo lain nimeen. Lausunnossaan hän tunnustaa, että pornon häiritsevä näkyvyys on ongelma keskikaupungin asukkaille, mutta uskoo että pulma on ratkaistavissa viranomaisasetuksin, joilla estettäisiin yliampuva mainostaminen liikkeiden ulkopuolella. Samoin hän ehdottaa huolellisempaa kaavoitusta ratkaisuksi, jonka avulla pornokaupat ohjattaisiin tarkemmin rajatulle alueelle. Hänen lausumansa sävy on huoleton ja legalistinen. Ongelmat ovat hänen mielestään ratkaistavissa yksinkertaisin keinoin, eikä hän pidä pornoa

114 NY Times 6.9.1972, Alan M. Dershowitz: ”Porno-Houses, Drug Scene and the First Amendment”, 44.

itsessään problemaattisena muutoin kuin julkisesteettisistä syistä. Pornoa ei tule tunkea sitä kaipaamattomien ihmisten näkösalille, mutta liikkeiden sisäpuoli on hänen mielestään merkittävällä tavalla yksityisempää aluetta:

”But what goes on inside the movie theater or book store among consenting adults, is, simply put, none of anybody else's business. – – the lesson of history has been that in the long run, a regime of censorship is far more dangerous to the values we all share”¹¹⁵

Se mitä tapahtuu myöntyvääisten aikuisten kesken teattereiden ja kirjakauppojen sisällä ei yksinkertaisesti kuulu kenellekään. Tässä kohtaa Dershowitz ottaa liberaalin kannan. Professorin aseman tuoman painon päälle hän vetoaa historian auktoriteettiin, toteamalla kannanottonsa lopuksi että historia todistaa sensuurin vaarantavan *kaikille yhteiset arvot*. Näitä arvoja hän ei nimeä tai erittele, eikä tarkenna mikä opetus historiassa tarkkaan ottaen tukee hänen kantaansa.

Toinen akateeminen puhuja, sosiologian professori Amitai Etzioni lausui oman kantansa mielipideartikkelissaan *Porn is Here to Stay*. Puheenvuorossaan hän ilmaisee epäuskonsa pornon haitallisuuteen yksilölle tai yhteisölle ja arvostelee pornon vastustajia. Hän vetoaa tutkimustuloksiin eri lähteistä, mukaan lukien mainittuun presidentin komission raporttiin, ja summaa löydöksiä:

”Contrary to the popular view that porn breeds sex, it seems mainly the other way around: Those already having an active sexual appetite add porn to their menu. – – Even for those who continue to wallow in porn, there is little support for the widely held notion that pornography breeds criminality. – – As to sex crimes, porn seems to provide a relief rather than a stimulant.”¹¹⁶

Professori Etzioni puhuu akateemikkona tieteen argumentein, ja perustelee näkemyksensä tutkimustiedolla. Hänen tietojensa mukaan pornoa kuluttavat henkilöt, joiden seksielämä on

115 NY Times 6.9.1972, Alan M. Dershowitz: ”Porno-Houses, Drug Scene and the First Amendment”, 44.

116 NY Times 17.5.1977, Amitai Etzioni: ”Porn is Here to Stay”, 31.

vireää, eikä todisteita siitä että pornografia lisäisi rikollista käyttäytymistä ole. Seksuaalirikollisuuteen porno ei myöskään kannusta, vaan vaikuttaa pikemminkin rauhoittavan käyttäytymistä. Pornon moraalisiin ulottuvuuksiin hänkään ei puheessaan puutu. Kysymyksessä kaupunkitilan käytöstä hän asettuu samankaltaisille, vähintäänkin salliville linjoille edellisen kommentaattorin kanssa, ja kritisoi aikalaiskeskustelua tilanteesta keskikaupungilla.

”In recent rallies against smut in Times Square, porn, prostitution and crimes of violence have been lumped together. – – But porn is not the cause of prostitution or mugging, and its concentration in Times Square is largely the result of it being persecuted elsewhere in the city. If it were accessible to all who want it in their neighbourhoods, X-rated theaters would be sprinkled across the community the way newsstands are. – – if it is freely available indoors, it will not be pushed into the streets and flood Times Square. Of course, prostitution and crime will still have to be dealt with in their own right.”¹¹⁷

Etzionikin haluaa erottaa pornoviihteen tarjoajat ikävistä lieveilmiöistä, kuten prostituutiosta ja rikollisuudesta, ja korostaa ettei ensimmäisestä – ainakaan oikeissa olosuhteissa – väistämättä seuraa jälkimmäistä. Hän liputtaa vapaan tarjonnan puolesta, ja teorioi että järkevämpi kaupunkisuunnittelu auttaisi jakamaan pornoteatterit tasaisemmin eri naapurustoihin, mikäli niitä ei muualla kaupungin alueella torjuttaisi niin yksioikoisesti. Pornografiaa vastaan hänellä ei moralistina ole lausunnosta päätellen mitään pulmaa, mutta hänkin tunnustaa prostituution ja muun rikollisuuden olevan ongelmia, jotka tulee ratkaista omalla tavallaan.

Kiinnostavampaa onkin Etziöinin analyysi pornon vastustajista. Hän esittelee erään kyselyn tuloksen, jonka mukaan 67 prosenttia yhdysvaltalaisista lisäisi tehoiskuja pornografista sisältöä vastaan elokuvissa, kirjoissa ja yökerhoissa. Hänen määritelmänsä mukaan noin puolet näistä ihmisistä on kovan linjan vastustajia, jotka vastaisivat samoin vaikkei mitään todisteita pornografian haitallisuudesta olisikaan esittää. Samat ihmiset myös kieltäisivät jumalaa tai hallitusta vastaan kirjoittamisen. Toinen puolikas taas koostuu Etziöinin mukaan

117 NY Times 17.5.1977, Amitai Etzioni: ”Porn is Here to Stay”, 31.

pikkukaupunkien iäkkäämmistä, matalasti koulutetuista konservatiiveista, jotka muodostavat oman, vähemmän intohimoisen vastustajien leirinsä. Yhtä kaikki hän toteaa:

*”Many of these both groups have difficulty accepting their own sexuality and feel that unless the authorities keep the lid on, their urges may erupt”.*¹¹⁸

Etzioni käyttää tiedemiehen äänensä auktoriteettia vastapuolen kannan psykologisoimiseen. Pornon vastustajat ovat ensinnäkin joko yksisilmäisiä kaikenkieltäjiä tai kouluja käymätöntä tuppukyläväkeä. Lisäksi heidän vastustuksensa kumpuaa heidän *kyvyttömydestään hyväksyä omaa seksuaalisuuttaan*. Hän ohittaa vastapuolen älylliset tai moraaliset argumentit vetoamalla alitajunnasta peräisin olevaan selitykseen.

Psykologisoivaa ylenkatsontaa käytti argumenttinaan myös rouva James Delaney vuoden 1977 mielipidepalstan kannanotossaan *”A Case of Arrested Development”*:

*”I have come to the conclusion that people who support commercial pornography are mainly those who suffer from a case of arrested adolescent development. Lord knows, there are many who are crippled by their sexual hangups. So let these deficient souls get their kicks from voyeurism. Apparently the poor dears need something.”*¹¹⁹

Toisin kuin professori Etzionin ulostulossa, rouva Delaneyn tähtäimessä ovat pornon kuluttajat. Aikaisemmin lausunnossaan hän mainitsee kokevansa pornon halventavan häntä naisena, mutta toteaa tulleen *siihen johtopäätökseen, että kaupallisen pornon kannattajat ovat lähinnä ihmisiä, jotka kärsivät teini-iän kehityshäiriöstä. Luoja tietää että monet kärsivät seksuaalisista komplekseista*. Hän kutsuu pornon kuluttajia *puutteellisiksi sieluiksi ja ressuikoiksi*. Hänen moralisminsa on väheksyvä hyväksyntä. Kannanoton sävy on inhon sekainen sääli, jonka voimalla Delaney on valmis sallimaan itseään loukkaavan ilmiön olemassaolon. Samaan tapaan kuin Etzionin lausunto, Delaneyn argumentti ohittaa keskustelun älylliset ja moraaliset argumentit redusoimalla vastapuolen kannan eräänlaiseksi tunne-elämän infantilismiksi.

118 NY Times 17.5.1977, Amitai Etzioni: ”Porn is Here to Stay”, 31.

119 NY Times 6.3.1977, rouva James Delaney: ”A Case of Arrested Adolescent Development”, 441.

Yleisesti ottaen *The New York Timesin* 1970-luvun pornokeskustelussa esiintyi vain vähän naisääniä. Poikkeuksen teki kuitenkin eräs aikakauden merkittävimmistä feministivaikuttajista, Susan Brownmiller, joka osallistui keskusteluun pariinkin otteeseen. Brownmiller on feminismin antipornografisen laidan näkyvä edustaja tänäkin päivänä. Vuonna 1975 ilmestyneessä teoksessaan *Against Our Will: Men, Women and Rape*, Brownmiller esitti kantansa pornografiasta naisia vahingoittavana ilmiönä, ja oli vuonna 1979 mukana perustamassa aktivistiryhmää *Women Against Pornography*. Brownmillerin koulukunnan mukaan pornografiaa ei sen vahingollisuuden vuoksi suojele perustuslain ensimmäisen lisäyksen ilmaisunvapaus. *Women Against Pornography* -ryhmän kanta pornografiaan oli, että sen representaatiot esineellistävät naisia, ja loukkasivat naisten ihmisarvoa. Ryhmä avasi antipornografisen viestin levittämiseksi liikkeen New Yorkin keskikaupungille, jossa näytettiin kuvaesityksiä ja josta johdettiin kiertokävelyitä kulmakunnan pornokauppoihin.¹²⁰

Vuonna 1973 Brownmiller osallistui keskusteluun kommentoiden tuomari Burgerin johtaman korkeimman oikeuden säädyttömyyspäätöstä. Kyse oli aikaisemmin esitellystä tapauksesta Miller vastaan Kalifornia, jossa annettiin säädyttömäksi epäillyn aineiston arvioinnin kriteereiksi sen vakava kirjallinen, taiteellinen, poliittinen tai tieteellinen arvo. Mikäli näitä ei löytynyt, voitiin kuva tai teksti todeta säädyttömäksi ja siten sensuroida huolimatta ensimmäisen lisäyksen takaamasta ilmaisunvapaudesta. Brownmiller pohjustaa lausuntonsa toteamalla positionsa näennäisen ongelman:

*"It has been my trying a lot of late to explain to well-meaning liberal friends why a feminist finds much to applaud in the Burger Court's obscenity opinion, and why far from thinking it a regressive action, I find it wholly consistent with the landmark abortion decision and other rulings on women's rights. -- Now that women have begun to talk in plain language on subjects such as abortion, lesbianism, masturbation and rape, we are presumed to be allies of the new pornographer as well."*¹²¹

Feministinä ja siten liberaaliksi oletettuna puhujana Brownmillerin kantaa oikeuden päätöksen

120 D'Emilio 1992, 202–204.

121 NY Times 6.4.1973, Susan Brownmiller: "Decision, Decision", 31.

kannattajana on ihmetelty. Eikö liberaalin feministin tulisi paheksua sensuuria tukevaa ja siten seksuaalista ilmaisunvapautta rajoittavaa päätöstä? Brownmiller lähestyy päätöstä naisten oikeuksia tukevana virstanpylväänä, verraten sitä mitä todennäköisimmin samana vuonna tehtyyn päätökseen tapauksessa Roe vastaan Wade, jossa vahvistettiin naisen oikeus aborttiin¹²². Hän pitää päätöksiä verrannollisia keskenään. Feministit olivat alkaneet tuoda julkiseen keskusteluun seksuaalisuuteen liittyviä aiheita, joten heidän oli Brownmillerin mukaan helppo niputtaa yhteen pornoteollisuuden intressien kanssa osana seksuaalisen vapautumisen liikettä.

Brownmillerin näkemyksen mukaan pornografian ongelmallisuus ei liity siihen, että se esittää seksuaalisuutta, vaan siihen, miten se sen tekee:

”No single word in the English language is obscene or prurient unto itself. – – ,but when they are strung together with hostile intent and deliberately flung in our direction there is no mistaking that we are on the receiving end of a duly phrased obscenity that was meant to degrade and offend. This is the manifest purpose of hard-core porn. – – pornography by its very intent seeks to degrade the female body and sexual role for an audience of men.”¹²³

Brownmillerin antipornografinen kanta pohjautuu ajatukseen pornosta medianä, joka *alistaa naisvartalon ja naisen seksuaalisen roolin miesyleisölle*. Hänen mukaansa pornon perusasetelma ja sisältö on sukupuolittunut ja vahingollinen naisille, koska se perustuu vallankäytölliseen fantasiaan ja tyypistää naisen pelkkään toiminnan kohteen asemaan. Muualla lausunnossaan hän ilmaisee myös loukkaantuvansa pornon mainonnan näkyvyydestä kaupunkikuvassa. Samoin hän täsmentää, ettei vastusta pornoa siksi, että se esittää peittelemätöntä seksuaalisuutta, sillä eksplisiittisyyttä tarvitaan esimerkiksi rehellisen tiedon jakamiseen seksuaalisuudesta. Tätä kautta hän myös tunnustaa sensuurin problematiikan. Sensuuri on päätös, jolla on tekijänsä, ja tämä tekijä saattaa moraalintunnonsa kieltää myös teoksia, jotka esittävät seksuaalisuutta positiivisella tavalla:

122 <http://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/410/113>

123 NY Times 6.4.1973, Susan Brownmiller: ”Decision, Decision”, 31.

”To avoid a tragic misuse of censorship, it is imperative that ‘the average person applying contemporary community standards’ to works in question must not be personified but limited to the respectable businessman of local repute who has been the traditional guardian of public morals. For who else but he has fostered the hypocritical double standard that has led to our present state of confusion?”¹²⁴

Sensuurin ongelma on sensuroijan henkilöytymisessä. Brownmillerin voidaan tulkita syyttävän patriarkaattia huonoista sensuuripäätöksistä. *Hyvämaineinen paikallinen liikemies* on se *julkisen moraalin perinteinen vartija*, jota voidaan syyttää vallitsevasta hämmennyksen tilasta mitä seksuaalisuuteen tulee. Patriarkaatti on pitänyt yllä seksuaalisuuden *tekopyhää kaksoisstandardia*. Brownmiller täten sekä hyväksyy sensuurin että asettaa sen toteuttamiselle ehdot. Sensuurin oikeutus on selvä, mutta sen suorittajaan liittyy epäilyksiä. Hän ei kuitenkaan esitä suoraan, keiden tulisi tehdä sensuuripäätökset.

Brownmillerin lausunto on yritys asemoida antipornografinen feminismi oikealle paikalleen julkisessa keskustelussa. Sensuurin kannattaminen asettaisi hänen koulukuntansa samaan nippuun konservatiivien kanssa. Kuitenkin feministit liputtivat avointa keskustelua seksuaalisuudesta ja sen eri muodoista, sekä ajoivat seksuaalivalistusta kouluihin. Konservatiivisen moralistisen pornokritiikin kärki kohdistui 1970-luvulla seksuaalisuuden itsensä kuvaamiseen esimerkiksi sikäli että se kannusti pelkän mielihyvän tavoitteluun korkeampien tavoitteiden sijaan¹²⁵, mutta feministinen liike kantoi huolta pornon *seksistisyydestä*. Aikalaisdiskurssiin syntyi ajatus pornosta eräänlaisena seksuaalisen väkivallan muotona.¹²⁶ Periaatteellisista eroistaan huolimatta konservatiivit ja feministinen naisliike joka tapauksessa ajoivat yhdessä painetta lainsäätäjille tiukentaa otettaan pornografian ongelmaan.¹²⁷

Sananvapauden kannattajat puolustivat pornon oikeutusta ensimmäiseen lisäykseen vedoten. Brownmiller taas ei mitään ilmeisimmin nähnyt sen suojelevan pornoa tämän vahingollisuuden vuoksi. Brownmillerin moralismi on feminististä ja äänensävyiltään syyttävää. Hän liputtaa

124 NY Times 6.4.1973, Susan Brownmiller: ”Decision, Decision”, 31.

125 Diamond 1980, 690.

126 Cossman 1997, 21.

127 Nelson 2013, 324.

seksuaalisen vapautumisen puolesta ja on huolestunut konservatiivisen patriarkaanin vaikutuksesta sensuuripäätöksissä, mutta puolustaa korkeimman oikeuden sensuurin mahdollistavaa lopputulemaa. Hänen lausuntonsa on suurelle yleisölle esitetty selvennys hänen edustamansa koulukunnan näennäisen ristiriitaisesta kannasta pornografiaan. Lausunnosta ei kuitenkaan vielä käy ilmi esimerkiksi sitä, mitä seuraa naisia alistavan pornon kuluttamisesta; siinä vain todetaan sen olevan vahingollista.

Vastauksen Brownmiller saa Monroe S. Waschilta, joka ei allekirjoita tämän näkemystä pornon haitallisuudesta:

”If some men find pleasure in reading or watching their favourite fantasies, this should be no more offensive to women (or other men) than the fact that certain women find pleasure in reading or watching their favourite fantasies in ”true confession” magazines or TV soap operas. A person who truly believes in liberty of thought, expression and opinion must shudder when the Supreme Court limits or inhibits any expression, however ”offensive” to some”¹²⁸

Wasch rinnastaa pornon lukemisen ja katselun romanttisia tarinoita sisältävien naistenlehtien ja saippuaopperoiden kuluttamiseen, asettaen stereotyyppiset miesten ja naisten fantasiat vastakkaisiksi, mutta samanarvoisiksi ilmiöiksi. Hänen mielestään edellisen ei pitäisi olla kenenkään mielestä sen loukkaavampaa kuin jälkimmäisen. Waschille kysymys on ennen kaikkea ilmaisunvapauden eri ilmentymistä. *Ihminen, joka todella uskoo ajatuksen-, ilmaisun- ja mielipiteenvapauteen tuntee puistatuksen korkeimman oikeuden rajoittaessa ja estäessä mitä tahansa ilmaisua, kuinka ”loukkaavaa” se sitten olisikin joillekin. Loukkaavan* Wasch asettaa lainausmerkkeihin, ilmaisten ettei hänen mielestään ehkä ole kysymys vakavasti otettavasta tuntemuksesta. Siinä missä Brownmiller ei avannut käsitystään haitallisen pornon katselun seurauksista, Wasch ei pornoa puolustaessaan selitä pornon harmittomuutta, vaan pitää sitä itsestäänselvyytenä hahmottaessaan pornon osaksi ilmaisunvapautta. Hän kutsuu sekä pornoa että naistenlehtiä fantasioiksi, joten voidaan olettaa hänen ajattelevan niiden olevan mielikuvituksen tuotteina yhtä haitattomia yhteiskunnallisessa katsannossa. Waschin moralismi

128 NY Times 14.8.193, Monroe S. Wasch: “On the Pursuit of Pleasure”, 32.

on sananvapauden puolustus, jossa ihmiset erilaisine käsityksineen loukkaavuudesta joutuvat sietämään toisiaan ja näkemuserojaan. Tärkeintä on, ettei lainsäätäjä pääse rajoittamaan kenenkään oikeutta ilmaista itseään parhaaksi katsomallaan tavalla.

Sekä Brownmillerin että Waschin lausunnossa pornon kuluttajina nähdään lähtökohtaisesti miehet. Brownmiller jopa kommentoi suoraan naiskatsojuuden epätodennäköisyyttä:

”One has to be hopelessly masochistic or strongly male-identified to get an electric charge from hard-core porn if one is a woman.”¹²⁹

Naisen täytyy olla toivottoman masokistinen tai samaistua vahvasti miehiin saadakseen nautintoa hard-core -pornosta, analysoi Brownmiller potentiaalista naisyleisöä. Argumentti edustaa voimakasta psykologisointia. Vain masokismi tai ”epätyypillinen” identiteetti voi hänen mukaansa selittää naisen halun lukea tai katsoa hard-core -pornoa. Waschin lausunnossa pornon kuluttajiksi mainitaan *jotkut miehet*, naistenlehtien ja saippuaopperoiden ystäviksi *tietyt naiset*. Wasch siis pyrkii välttämään turhaa yleistämistä kohdeyleisön analyysissään.

Eräässä asiassa Wasch ja Brownmiller ovat samoilla linjoilla. Katukuvassa näkyvää mainontaa tuomitessaan Wasch kuitenkin jatkaa Brownmillerin näpäyttämistä:

”As for the 'movie marquee and the corner newsstand' offending Ms. Brownmiller's 'dignity', I agree that the public should be protected from aggressively offensive advertising, from whatever source: beer companies, political candidates, feminist organizations or pornographers.”¹³⁰

Waschin mielestä kansalaisia tulee suojella *minkä tahansa tahon aggressiivisen loukkaavalta mainonnalta: olutyhtiöiltä, poliittisilta ehdokkailta, feministijärjestöiltä tai pornontuottajilta*. Hän myös käyttää uudelleen lainausmerkkejä viitatessaan *neiti Brownmillerin ”arvokkuuteen”*, lainaten ironiseen sävyyn Brownmillerin omia sanoja.

129 NY Times 6.4.1973, Susan Brownmiller: ”Decision, Decision”, 31.

130 NY Times 14.8.1973, Monroe S. Wasch: ”On the Pursuit of Pleasure”, 32.

Vuoden 1973 lausunnossaan Brownmiller ei vielä muotoillut antipornografisen feminismin kantaa siihen, miten porno vahingoittaa yhteiskuntaa tai sen kuluttajia. Vuonna 1979 julkaistaan artikkeli, jossa käsitellään aikaisemmin mainittua *Women Against Pornography* -järjestön avaamaa liikettä keskikaupungilla. Artikkelin haastattelussa ryhmän jäsen Dolores Alexander esittelee jo selvemmin pornon problematiikkaa:

”Our tours are a small fund-raiser and a big consciousness-raiser. One thing we're trying to do is make the public aware that violence in pornography leads to violence in the street, in the bedroom and in the office.”¹³¹

Ryhmän antipornografinen kanta perustuu ajatukseen esimerkin voimasta. *Väkivaltalta pornossa johtaa väkivaltaan kadulla, makuuhuoneessa ja toimistolla*. Haastattelussa puhutaan *väkivallan kulttuurista*, jonka vaikutuksen alaisuudessa raiskaukset, kotiväkivalta ja lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat kasvussa. Antipornografinen feminismi yhdisti tämän pornon lisääntyvään kulutukseen. Lausunnoissa puhutaan väkivallasta pornossa, mutta ei tarkemmin eritellä miten väkivaltainen porno määritellään. Ilmeisesti ryhmä ei aktiivisesti vastustanut kaikkea pornoa, vaan heidän näkökulmastaan ongelmallista oli porno, jossa naisia kohdeltiin objekteina:

”Part of what contributes to a rape culture is the making of women into objects, — — It is easier to abuse and object rather than a human being”¹³²

Väkivallan kulttuurin lisäksi ryhmä puhuu *raiskauskulttuurista*. Kulttuuri käsitteenä on tunnetusti laava ja vaikeasti määriteltävissä. Tässä yhteydessä voidaan olettaa että sana on valittu korostamaan ilmiön laajuutta ja hallitsevuutta, sekä sen läpäisevyyttä. Ryhmän lausunnossa naisten esineellistäminen *myötävaikuttaa raiskauskulttuuriin*, joten pornon sisällön voidaan nähdä heidän mukaansa tuottavan tai toisintavan mainittuja kulttuureja ja siten vahvistavan niitä ajattelutapoja, jotka aiheuttavat kulttuurin toteutumista, eli väkivallantekoja etenkin naisia kohtaan. Tämän näkemys on peräisin aikaisemmin mainitusta, Brownmillerin

131 NY Times 6.7.1979, Georgia Dullea: “In Feminists' Antipornography Drive 42nd Steet is the Target”, A12.

132 NY Times 6.7.1979, Georgia Dullea: “In Feminists' Antipornography Drive 42nd Steet is the Target”, A12.

vuoden 1975 teoksesta.¹³³ Ryhmä on siis tässä vaiheessa omaksunut Brownmillerin teesit ohjenuorakseen. Joka tapauksessa *Women Against Pornography:n* liikettä keskikaupungin *seksin markkinapaikalla* pidettiin alueen muissa kaupoissa positiivisena ilmiönä, ja artikkelin mukaan heidän tutustumiskierroksiaan tuettiin muiden kuin pornoyrittäjien puolesta. Antipornografisen viestin levittäminen nähtiin siis ainakin tämän artikkelin mukaan katukuvan kannalta positiivisena ja tervetulleena ilmiönä.

Brownmiller puhuu pornon ongelmallisuudesta siinä mielessä, miten se vaikuttaa yhteiskunnan arvoihin ja ilmapiiriin. Pornografia alistaa naisia, mutta hän ei mainitse itse pornoissa esiintyviä naisia tai heidän mahdollista hyväksikäyttöään. He ovat ehkä implisiittisesti läsnä, mutta heistä ei puhuta suoraan. Ylipäätään suorat maininnat pornon esiintyjistä tai tekijöistä ovat tutkimusaineistossa vähäisiä. Joitakin poikkeuksia kuitenkin on. Stan Lipton esittää vuonna 1972 mielipiteen, jossa hän tarkastelee *uhrittomien rikosten* uhreja. Lausunnossaan hän listaa tekoja, joita eräs toinen kirjoittaja on pitänyt uhrittomina rikoksina – huumeriippuvuus, prostituutio, uhkapelaaminen, pornografia ja homoseksuaalisuus. Näitä tekoja Lipton tarkastelee kriittisesti, ja esittää uhrin löytyvän kyllä:

”The pretty girl down on her luck, and her not-so-pretty sister who is equally hungry, will do ‘anything’ for the pornographer who will exploit them for all they’re worth to him. No victim?”¹³⁴

Lipton esittää skenaarion, jossa onnettomaan tilanteeseen ajautunut *nätti tyttö* alistuu pornon tekijän hyväksikäytettäväksi ruokkiakseen itsensä ja *ei-niin-nätin sisarensa*, ja kysyy, eikö tilanteessa muka ole uhria? Hän on valinnut narratiivikseen äärimmäistä sääliä herättävän, avuttoman hahmon; viattoman nuoren naisen joka hyvää hyvyttään yrittää siskoaan auttaen selvittää elämänsä vaikeuksista ja joutuu julmasti hyväksikäytetyksi. Liptonin visiot *niin kutsutuista uhrittomista rikoksista* ovat muutenkin äärimmäisiä, kuin saippuasarjan käsikirjoituksista valittuja. Uhkapelaaja päätyy sementtisaappaissa joen pohjaan, prostituoitu pieksetään henkivieveriin, ja viatonta uhria vaanii homoseksuaali vihkiäkseen tämän *homoseksuaaliseen elämäntavan riemuihin*. Lausunnossa tapahtuu kuitenkin käänne:

133 Diamond 1980, 689.

134 NY Times 4.1.1972, Stan Lipton: “Victimless Crimes' Victims”, 32.

”The victim in each case is, of course, society. We have the right and the duty to smoke out those human termites who are so subtly and effectively undermining the very foundation upon which our civilization is built. The choice is ours to make and most assuredly will involve the sacrifice of the freedom of some for the good of all.”¹³⁵

Uhri jokaisessa tapauksessa on tietenkin yhteiskunta. Lipton siirtyy yksilölle aiheutuvasta haitasta laajempaan kontekstiin. Teoista eivät kärsi vain niiden suorat uhrit, vaan koko yhteiskunta. *Meillä on oikeus ja velvollisuus savustaa ulos nuo ihmistermiitit, jotka ovelasti ja tehokkaasti murentavat sitä perustaa, jolle sivistynyt maailmamme on rakennettu.* Lipton esittää vahvan moralistisen, julistavan kannanoton, jolla hän ei ainoastaan jaa omaa visiotaan, vaan osoittaa velvollisuuden olevan yhteinen. Hän patistaa muita kansalaisia toimeen yhteisön suojelemiseksi. *Valinta on meidän tehtävissämme, ja se sisältää varmuudella yksien vapauden uhraamisen kaikkien hyväksi.* Lipton on katsannossaan konservatiivi, pitäen yksiselitteisesti yhteistä hyvää yksilönvapautta kalliimpina arvona. Hän puhuu saarnamiehen äänellä, vedoten tunteisiin. Hänen argumentaatiossaan on samankaltaisia kaikuja kun aiemmin käsitellyissä G. E. Kidder Smithin lausunnossa keskikaupungin pornokauppojen aiheuttamasta moraalista eroosiosta. Myös Lipton näkee yksilöiden moraalisesti vahingollisen toiminnan uhkaavan laajempaa kokonaisuutta, koko sivistynyttä yhteiskuntaa.

Suuri osa rikoslainsäädännöstä keskittyy suojaamaan yksilön koskemattomuutta ja omaisuutta toisen yksilön pahantahtoisilta aikeilta. Joillakin rikoksilla ei kuitenkaan ole tekijän lisäksi nimettävää uhria.¹³⁶ Uhrittoman rikoksen argumentaatio perustuu ajatukseen siitä, että teolla ei ole kärsijää, joka esittäisi tapahtuneesta vaateita. Käsite sisältää kuitenkin ajatuksen rikoksesta, jonkinlaisesta moraalista rikkeestä, joten kyse ei myöskään ole täydellisestä harmittomuudesta. Onko kyse siitä, että kärsijä on tekijä itse, mutta koska hän toimii omasta valinnastaan, ei haitta ole minkään ulkopuolisen tahon kontrolloitavissa tai ehkä edes arvosteltavissa? Liberaalissa mielessä kyse olisi tällöin oikeudesta yksilönvalintaan. Juridisessa keskustelussa uhrittoman rikoksen käsitettä on käytetty perustelemaan lainsäädännön höllennyksiä tiettyjen ilmiöiden kohdalla – ilmiöiden kuten uhkapelaaminen tai prostituutio.

135 NY Times 4.1.1972, Stan Lipton: “Victimless Crimes' Victims”, 32.

136 Fissell 2013, 126.

Taustalla on vaikuttanut myös ajatus siitä, että suopeampi lainsäädäntö vapauttaisi resursseja vakavamman rikollisuuden tutkintaan.¹³⁷

Aikaisemmin käsitellyssä lausunnossaan *Crackdown on Pornography* vuodelta 1972 Thomas L. Ferro käytti myös uhrittoman rikoksen argumenttia puolustaessaan keskikaupungin pornokauppiaita, viitaten presidentin komission lopputulemiin pornon haitattomuudesta. Kannanotossaan hän toteaa myös, että *monet aikuiset pitävät pornon katselua hyvin viihdyttävänä ja rentouttavana, päätellen pornobisneksen maanlaajuisesta koosta*. Hän ei käytä sanaa *ihmiset* tai *henkilöt*, vaan nimenomaan *aikuiset*. Näin hän tulee korostaneeksi pornon myynnin ja kulutuksen vastuullisuutta. Porno kuuluu aikuisten ajankuluksi, sitä ei ole tarkoitettu nuorten käsiin.

Uhrittoman rikoksen argumentointia käyttää myös R. W. Jenks vuonna 1973. Vaikka hänen kommenttinsa käsittelee pääasiassa käsiaseiden omistamisen oikeutta, hän sivuaa kiinnostavalla tavalla myös pornografian aihetta:

”The Crime Commission speaks with a 'forked tongue.' Advocating no jail sentences for such 'victimless' crimes as marijuana use, prostitution and pornography, in the same breath it favors the complete elimination of the private ownership of handguns. - - Although not inherently criminal problems, marijuana, prostitution and pornography are certainly mental and medical problems and should be subject to regulation. Where is the victim in the ownership of handguns?”¹³⁸

Jenks käyttää lainausmerkkejä uhrittomuuden käsitteen ympärillä, mutta hänen tapauksessaan voidaan olettaa ettei hän välttämättä tarkoita ironisoida tai kiistää käsitteen sisältöä. Samaan tapaan hän on nimittäin lainausmerkinnyt kaksinaismoralismiin viittaavan ilmaisun *forked tongue*. On siis mahdollista että hän käyttää lainausmerkkejä vain korostaakseen ilmaisujen käsitteellisyyttä.

Jenksillä on kuitenkin huomautettavaa ilmiöistä, joita uhrittomiksi kutsutaan. *Vaikka ne eivät*

137 Wertheimer 1977, 302.

138 NY Times 22.8.1979, R.W. Jenks: “Guns and the Commission”, 36.

olekaan lähtökohtaisesti rikollisuuden ongelmia, pilvenpoltto, prostituutio ja pornografia ovat varmasti psyykkisiä ja lääketieteellisiä ongelmia ja kuuluvat siten sääntelyn piiriin. Hän ei erittele, mikä ilmiöistä kuuluu ongelmana mihin kategoriaan, vaan medikalisoii ne ei-haluttuna kokonaisuutena, joka kuuluu pitää aisoissa lainsäädännön avulla niiden aiheuttaman haitan minimoimiseksi. Jenksin suhde näihin kolmeen paheeseen on tuomitseva, mutta hän ei ilmaise voimakasta inhoa niitä kohtaan. Hänen äänenpainoissaan ne esiintyvät kuitenkin potentiaalisina uhkina. Tämä näkemys yhdistettynä käsiaseiden omistusoikeuden puolustamiseen viittaa Jenksin olevan arvoiltaan konservatiivi.

VAPAUS JA ANARKIA

*”The absurdity is the absurdity of idolatry – of taking the symbolic for the real, the means for the end. The purpose of democracy cannot possibly be the endless functioning of its own political machinery. The purpose of any political regime is to achieve some version of the good life and the good society. – – There is, however, an older idea of democracy – one which was fairly common until about the beginning of this century – for which the conception of the quality of public life is absolutely crucial. – – And because it cared, this older idea of democracy had no problem in principle with pornography and/or obscenity. It censored them – and it did so with a perfect clarity of mind and perfectly clear conscience. It was not about to permit people capriciously to corrupt themselves. – – And lest there be any misunderstanding as to what I am saying, I’ll put it as bluntly as possible: **if you care for the quality of life in our American democracy, then you have to be for censorship.**”¹³⁹*

Irving Kristol oli uuskonservatiivien avainajattelijoina, ja hän suoritti opintonsa City College of New Yorkissa 1930-luvulla monien muiden saman liikkeen ideologioiden kanssa. Nuorempana trotskilaisen Kristolin ajattelu oikeistolaistui jo 1940-luvulla, ja hän päätyi aikalaistensa liberalistien teräväksi kriitikoksi.¹⁴⁰ Hän esimerkiksi kirjoitti vuonna 1975 *Wall Street Journalille* kolumnin, jossa hän pilkallisesti totesi, että liberaalin säätelyn ja vapauden kaavan mukaan 18-vuotias tyttö voi esiintyä pornoelokuvassa kunhan hänelle taataan minimipalkka¹⁴¹. Uuskonservatiivit – tai ainakin tässä yhteydessä merkittävä osa heistä, kyseessä on etenkin pitkällä tähtäimellä hyvin epäyhtenäinen ryhmä ajattelijoina¹⁴² – korostivat vanhanaikaista liberalismia, joka nojasi meritokraattiseen yhteiskuntaan ja sekatalouteen, sekä korkeakulttuurin arvostamiseen. Lyndon Johnsonin *Great Society* -ohjelma oli uuskonservatiivien tähtäimessä, sillä heille sosiaaliturva ja muut hallituksen ohjaamat projektit

139 NY Times 28.3.1971, Irving Kristol: ”*Pornography, Obscenity and the Case for Censorship*”, SM24.

140 Micklethwait & Wooldridge 2005, 76.

141 Wall Street Journal 11.9.1975, Irving Kristol: ”On Conservatism and Capitalism”, 20.

142 Brown 2006, 696.

edustivat passivoivaa riippuvaisuutta, joka heikensi yhteiskunnan luonnollisia siteitä.¹⁴³

Edellä oleva lainaus kertoo organisismista, jonka Anthony Quinton on nimennyt yhdeksi konservatismiin perusteista.¹⁴⁴ Demokratia on Kristolille orgaaninen, elävä kokonaisuus eikä sen funktio voi olla vain *sen oman poliittisen koneiston loputon toiminta*. Hänen holistisen kantansa mukaansa mikä tahansa poliittinen ohjelma pyrkii *saavuttamaan jonkin muodon hyvästä elämästä ja hyvästä yhteisöstä*. Hän vetoaa *vanhempaan ideaan demokratiasta*, jolla ei ole pulmia pornografian kanssa, sillä sensuuri on itsestään selvä valinta. Tämä on konservatismiin perusteista toinen, traditionalismi.¹⁴⁵ Kristol luottaisi kokeneen auktoriteetin viisauteen tehdä oikeat valinnat sen suhteen, miltä kansalaisia tulisi suojella ja miksi. Auktoriteetin äänenpainolla puhuu Kristol itsekin, tietoisena omasta asemastaan yhteiskunnassa, sekä kommentaattorina lehdessä, joka on tunnettu korkea-arvoisista keskustelijoista.

”Fortunately for those of us who are liberal, freedom is not indivisible. If it were, the case for liberalism would be indistinguishable from the case for anarchy; and they are two very different things.”¹⁴⁶

Kristolin opeissa on straussianistisia vaikutteita, mikä näkyy esimerkiksi ajatuksena, jonka mukaan tietyt mitat saavuttaessaan yksilönvapaus on yhteiskuntaa tuhoava – ei kehittävä – voima.¹⁴⁷ Jakamattomaan vapauteen perustuva liberalismi olisi Kristolin mukaan erottamatonta anarkismista. Aikaisemmassa lainauksessa Kristol kirjoittaa siitä, että hyvässä demokratiassa ihmisten ei voida sallia *oikukkaasti turmelevan itseään*, tässä tapauksessa katselemalla pornografiaa. Uuskonservatiivit uskoivat yksilön hyveellisyyden tuhoutumisen esittävän suurempaa roolia yhteiskunnan rappiossa kuin mitä yksilönvapauden rajoittaminen voi koskaan ottaa¹⁴⁸. Rajoittamaton enemmistön valta johtaa etenkin uuskonservatiivien straussianistisen siiven¹⁴⁹ ajattelussa tuhoon, joten valta päättää yksilöiden oikeuksista tulisikin jättää hallitsevan

143 Micklethwait & Wooldridge 2005, 72–73.

144 Quinton 1978, 16.

145 Quinton 1978, 16.

146 NY Times 28.3.1971, Irving Kristol: *”Pornography, Obscenity and the Case for Censorship”*, SM24.

147 Micklethwait & Wooldridge 2005, 77.

148 Micklethwait & Wooldridge 2005, 75.

149 Filosofin Leo Straussin modernin yhteiskunnan kritiikkiin perustuva uuskonservatiivinen aatesuuntaus

älymystön käsiin.¹⁵⁰

Kristolin esittämää elitismiä hyökkää vastustamaan mielipidekirjoituksellaan kirjailija James Lincoln Collier. Collier kirjoittaa, ettei sensuurilakeja koskaan historiassa ole kirjoitettu sovellettavaksi joka ihmiseen, vaan rajoittamaan moraaleiltaan heikompina nähtyjen ryhmien ja luokkien toimintaa. Sanavalinnat viittaavat Collierin ajattelun vasemmistolaisuuteen. Hänen mielestään etenkin seksiaiheinen sensuuri on lähtökohtaisesti hallitsevan luokan työmieheen kohdistama alistustoimi, johon liittyy vielä suurempi seksuaalinen aspekti:

”The ruling classes have always denied the working man access to their women while at the same time making free with his.”¹⁵¹

Hän näkee pornografian sensuroinnin takana syvemmän seksuaalipsykologisen tarpeen rajoittaa työmiehen kykyä saavuttaa *hallitsevan luokan (omistama) nainen*. Collierin sanasto on brutaalin lihallista verrattuna Kristolin tekstin äylliseen kliinisyteen. Hän kirjoittaa hallitsevan luokan primitiivisestä kauhukuvasta, jossa työläinen eräänä päivänä vapautuu kahleistaan ja eläimellisellä viettikäyttäytymisellään tuhoaa yhteiskunnan. Myytti ei sisällöltään ole kaukana straussilaisesta yhteiskunnan tuhon visiosta, jossa liika vapaus turmelee yhteisön, vaikkakin ajatus on tässä kohtaa suuremmin muotoiltu. Oman käsityksensä todellisesta demokratiasta Collier muotoilee seuraavasti:

”I personally do not find pornography particularly lovely. – – The essential point of democracy is that one man's meat is another man's poison. Until somebody demonstrates that pornography corrupts, – – I prefer to leave others to their quirks so that I may be left to my own.”¹⁵²

Collierin kannattama demokratia on hyvin liberaalia – *jätän mielelläni muut rauhaan oikkuinensa, jotta minut samoin jätettäisiin rauhaan omineni*. Onko tämä se muoto liberalismista, jota Kristol pitää erottamattomana anarkiasta? On myös oltava syy miksi Collier,

150 Frisch 1987, 4–5.

151 NY Times 18.4.1971, James Lincoln Collier: ”Pornography and Censorship”, SM14.

152 NY Times 18.4.1971, James Lincoln Collier: ”Pornography and Censorship”, SM14.

muutamien muiden kirjoittajien tavoin, tuntee tarvetta pornografiaa puolustaessaankin huomauttaa, ettei itse pidä pornoa *erityisen viehättävänä*. On mahdollista, että hän haluaa vakuuttaa kuulijan joko *vapaamielisyydestään* tai *objektiivisuudestaan* asettuessaan sellaisen asian puolelle, jonka olemassaolo ei häntä viehätä. Eli hän joko ilmaisee taistelevansa sorrettujen puolella tai pohtivansa asiaa viileästi ulkopuolisen arvioijan näkökulmasta. Tekstin kiivas luokkataisteluretoriikka viittaa ensimmäiseen vaihtoehtoon.

Tai ehkä merkitys onkin ilmaisussa *ei erityisen viehättävä (lovely)*. Collier voi myös pyrkiä kohteliaalla negatiivilla sanomaan, että porno on hänen mielestään suorastaan *rumaa* ainakin päivällispöytäkeskustelun tasolla, mutta sen olemassaolo on silti perusteltavissa. Tavallaan Collier ja Kristol saattavat olla samaa mieltä siitä, mitä porno sisällöllisesti on – rumaa ja eläimellistä, ehkä jopa anarkistisen kaoottista viihdettä. Mutta siinä missä Kristol näkee turmeluksen siemenen, Collier näkee enemmän tai vähemmän harmittoman viihteen lokeron, joka ei välttämättä ole kaikkien makuun, mutta jonka olemassaolo on yhtä perusteltua kuin minkä tahansa muunkin viihteen muodon.

Toinen mielipidekirjoitus vastaa Kristolille kannattaen hänen ajatuksiaan. David Lichtenstein syyttää vastapuolta anarkismin sijaan nihilismistä:

”-- there are limits to any radical attack on civilization beyond which nihilism must prevail. As he (Kristol) points out, the idea that 'everything is permitted' will destroy the quality of public life on which democratic government ultimately rests.”¹⁵³

Lichtenstein viittaa nietscheläiseen nihilismiin, jonka kuuluisan lausahduksen mukaan kaikki on sallittua eikä mikään ole totta. Toisin sanottuna moraalilla on illuusio, eikä yksilön toimia siten rajoita todellisuudessa mikään. Voidaanko esimerkiksi Collierin liberalismia pitää nihilismin ilmentymänä? Tuskinpa. Collierin teksti tihkuu vahvaa näkemystä oikeasta ja väärästä käsitellessään alempien luokkien alistamista ja sortoa. Collierin liberalismi ei ole Lichtensteinin esittämä versio kaiken sallittavuudesta moraalilla ollessa illuusio, vaan pikemminkin kaiken sellaisen sallittavuudesta, josta ei ole toisille *haittaa*.

153 NY Times 18.4.1971, David Lichtenstein: Letter to the Editor, SM22.

Tällainen ajatus on positiivinen versio John Stuart Millin muotoilemasta haittaperiaatteesta¹⁵⁴, jonka mukaan yksilöiden toimintaa sivistyneessä yhteiskunnassa tulisi rajoittaa ainoastaan siten, että heitä estetään tuottamasta toisille yksilöille haittaa tai vahinkoa.¹⁵⁵ Juuri näin Collier kirjoittaakin; sallittakoon jokaiselle oikkunsa *kunnes joku osoittaa että pornografia turmelee*. Vahingon tullessa todistetuksi Collierkaan ei vaikuta täysin vastustavan yksilönvapauden säätelyä.

Kolmas vastaus Kristolin artikkeliin, tällä kertaa tuomari David H. Jacobsilta, toteaa koko debatin tuloksettomaksi. Jacobs lainaa tuomari Thurman Arnoldia;

''Such discussions [of pornography and obscenity] are tedious – not as hard subjects like physics or mathematics are tedious, but as throwing feathers endlessly hour after hour is tedious'. For me Mr. Kristol's piece on pornography and obscenity was an exercise in futility''¹⁵⁶

Keskustelu pornografiasta ja säädyttömyydestä on Jacobsin mukaan *ikävystyttävää kuin höyhenten loputon heittelemisen*. Lainauksen vertaus vahvistaa tekstin lopun ilmaisua – Jacobsin mielestä keskustelu on *tuloksetonta, tyhjänpäiväistä*. Ilmeisesti kysymys pornografiasta ja säädyttömyydestä on hänen näkökulmastaan ongelmallinen, koska lopullista vastausta ei ole saatavilla. Edellisiin vastaajiin verrattuna Jacobs ilmaisee närkästyttä keskustelun luonteesta, muttei silti esitä suoraa kehotusta lopettaa koko keskustelu.

Keskusteluun pornografiasta ja sensuurista täysin eri tavoin turhautunut on neljäs vastaaja Kristolille, filosofian tohtori Keith E. Davis. Davis tuntee aikansa sallivassa ilmapiirissä vaikeutta ilmaista kantaa sensuurin puolesta. Pelkona on tuleminen leimatuksi *kapeakatseiseksi konservatiiviksi* tai *seksuaalisilla estoillaan ylpeileväksi hölmöläiseksi*. Hän kertoo olevansa eräs tutkijoista, joiden työtä oli hyödynnetty Lyndon Johnsonin asettaman komission tutkimuksessa pornografian ja säädyttömyyden vaikutuksista yhteiskuntaan. Erityisen pettynyt

154 Eng. *Harm principle*

155 Mill 1859, 26–27.

156 NY Times 18.4.1971, David H. Jacobs: Letter to the Editor, SM22.

hän on siihen, miten vähän vakavaa debattia komission tulosten julkaisu aiheutti huolimatta siitä, ettei komissio ollut yksimielinen julkilausumassaan.¹⁵⁷

*”Professor Kristol is certainly right that the key issue is that of moral corruption and the debasement of **human** sexuality. It is hard to imagine that what a society tolerates in its mass media as a **portrayal** of sexual reality will not come to be the kind of sexual reality that that society's next generation **lives**”¹⁵⁸*

Davis palauttaa avainasemaan kysymykseen *moraalin turmeltuneisuudesta*. Hän ilmaisee vahvan uskon median valtaan yhteiskunnassa todetessaan, että *massamediassa esitetty* seksuaalisuuden todellisuus tulee olemaan seuraavan sukupolven seksuaalisuuden todellisuus tai että on ainakin vaikea kuvitella, *ettei* näin tapahtuisi. Toisaalta on kyseenalaista puhua massamediasta, kun keskustellaan pornosta. Vaikka onkin syytä olettaa televisio-ohjelmissa ja elokuvissa esitetyn seksuaalisen sisällön lisääntyneen 1960- ja 1970-luvulla, voidaanko puhetta pornosta yhdistää *massamediaan*? Joka tapauksessa Davisin mukaan median näyttämä *esimerkki* on se, millä on valta turmella. Siinä missä Collierin mukaan eliitti hallitsee työväkeä sensuurillaan, Davisille media hallitsee kansaa ja sen käyttäytymisen tapoja. Tätä valtaa voitaisiin rajoittaa käyttämällä sensuurin vastuullista vastavaltaa. Mutta maltillisesti argumentoiva Davis ei suoraan kehotakaan sensuuriin, vaan *keskusteluun* siitä:

”- - the data already in hand combined with a general argument such as Professor Kristol's certainly make the case for censorship of sexual material strong enough to merit public discussion.”¹⁵⁹

Tietenkin on selvää, että vaikka hänen kantansa kannustaa keskusteluun pikemmin kuin toimintaan, Davis kuitenkin kannattaa sensuuria ainakin sen jossain muodossa, ja hänen sanavalinnoistaan – *seuraava sukupolvi* – voidaan päätellä että hän puhuu erityisesti nuorison suojelun tarpeesta.

157 NY Times 25.4.1971, Keith E. Davis: Pornography and Censorship (cont.), SM21.

158 NY Times 25.4.1971, Keith E. Davis: Pornography and Censorship (cont.), SM21.

159 NY Times 25.4.1971, Keith E. Davis: Pornography and Censorship (cont.), SM21.

W. Phillips Davison on kirjoittanut kolmannen persoonan efektistä¹⁶⁰, pitäen sitä erityisen kiinnostavana kun kyseessä on pyrkimys sensuuriin. Kolmannen persoonan efekti viittaa hypoteesiin, jonka mukaan yksilö olettaa aina, että joukkoviestimen esittämä sisältö – viesti – uppoaa vahvemmin kolmanteen persoonaan – *häneen tai heihin* – kuin itseen tai yksilön vertaisryhmään.¹⁶¹ Käsitys, jonka mukaan sensuurin tarkoitus on suojella vaikutuksille herkempiä mieliä on vaikuttanut pitkään siihen, miten pornografian sensuurista on päätetty.¹⁶² Tutkimusaineistossa juuri kukaan ei kommentoi siitä, kuinka pornografia on turmellut hänet itsensä tai ketään oman viiteryhmän jäsenistä. Sen sijaan esimerkiksi nuoriso tai nimeämätön ryhmä kansalaisia yleisesti on mitä ikävimmän uhan alaisena. Palataksemme Irving Kristolin artikkeliin:

”The basic psychological fact about pornography and obscenity is that it appeals to and provokes a kind of sexual repression. The sexual pleasure one gets from pornography and obscenity is autoerotic and infantile – – Now, people who masturbate do not get bored with masturbation – – In other words, infantile sexuality is not only a permanent temptation for the adolescent or even the adult – it can quite easily become a permanent, self-inforcing neurosis.”¹⁶³

Kun Kristol varoittaa pornon ja säädyttömyyden kannustavan ihmistä *regressiivisen seksuaalisuuden*, toisin sanottuna masturbaation harjoittamiseen, hän ei todellakaan kuvaile omakohtaista kokemustaan itsetyydytyksen parissa, vaan viittaa *ihmisiin, jotka masturboivat. Infantiilin seksuaalisuuden itseään vahvistava neuroosi* uhkaa Kristolin mukaan *nuorta tai jopa aikuisia*, kumpaakin yksikössä, etäännyttävällä määräisellä artikkelilla ”the”. Joko hän pyrkii yksilöimään esittämänsä tragedian käyttämällä arkkitypifioivaa määräistä yksikköä, tai haluaa korostaa ongelman suhteellista – tai toivottua – harvinaisuutta välttämällä monikkoa *nuoret tai jopa aikuiset*. Ja tämä infantiili sisäänpäin kääntyminen on Kristolin mielestä osa taantumuksellista kehitystä, jossa yksilön löyhentyvä ote sivistyksestä johtaa anarkiaan ja nihilismiin.¹⁶⁴

160 Eng. third-person effect

161 Davison 1983, 3.

162 Paxton 2008, 100–103.

163 NY Times 28.3.1971, Irving Kristol: ”*Pornography, Obscenity and the Case for Censorship*”, SM24.

164 NY Times 28.3.1971, Irving Kristol: ”*Pornography, Obscenity and the Case for Censorship*”, SM24.

Yksi lausunto tekee poikkeuksen kolmannen persoonan efektiin. Vuonna 1972 Michael Allinson kehottaa *The New York Timesia* – laatulehtenä – olemaan mainostamatta sivuillaan pehmopornoelokuva *Teenage Fantasies*. Allinson kertoo osallistuneensa kyseisen elokuvan näytökseen kiinnostuksella joka *ei ollut täysin vapaa himokkuudesta*. Kokemus ei kuitenkaan ollut miellyttävä:

*”I suppose I have always believed that if people want to look at pornography, they should be allowed to do so. But having witnessed this film, and admittedly being erotically aroused by it, I was nevertheless overwhelmed by such a feeling of spiritual degradation that after 40 minutes I had to leave the theater – with a feeling of shame and revulsion.”*¹⁶⁵

Ainutlaatuisena poikkeuksena tutkimusaineistossa Allinson kuvailee henkilökohtaista tunnetason kokemustaan pornon katselusta. Hän tunnustaa liberaalin näkemyksensä kertoessaan uskoneensa aina että ihmisen tulee voida katsoa pornoa jos tämä näin haluaa tehdä, mutta toteaa itse havainneensa kokemuksen epämiellyttäväksi. Allinson kertoo olleensa kiihottunut näkemästään, mutta joutuneensa pian niin kurjan *hengellisen rappion tunteen valtoihin*, että hänen oli poistuttava teatterista. Poistuessaan hän tuns *häpeää ja kuvotusta*. Hänen lausuntonsa on niin erityinen poikkeus muuhun aineistoon, että on harkittava myös sitä mahdollisuutta, että se on tarkoitettu satiiriseksi. Tällä korvalla kuultuna se olisi sävyllään jopa kömpelön liioitteleva. Vilpittömänä kannanottona se on moralismina henkilökohtaiseen esimerkkiin vetoava – älä tee kuin minä tein, maistoin kiellettyä hedelmää ja se osoittautui kitkeräksi. Ikään kuin 1970-luvun emotionaalisia kokemuksia ruotivan median innoittamana Allinson sosiaalipornoistaa oman havaintonsa. Sen sijaan että hän viileästi välttäisi oman persoonansa tuomista julkiseen, älyllistävään keskusteluun, hän jakaakin siitä palasia jotka täysin rikkovat yksityisyyden rajat. Hänen tekstinsä on tunnustus, eikä hän esitä kehotuksia toimiin esimerkiksi pornon sensuurin puolesta.

Kristolin lausunto taas tarkastelee ohimennen myös sensuurin problematiikkaa. Hän tunnustaa,

165 NY Times 17.12.1972, Michael Allinson: ”’Fantasies’ That Degrade Us”, D15.

että liberaalillakin sensuurilla on uhrinsa eritoten mitä taiteeseen tulee.

”Though most works of art are not obscene and though most obscenity has nothing to do with art, there are some few works of art that are, at least in part, pornographic and/or obscene. – – It is such works of art that are likely to suffer at the hands of the censor. – – If you believe, as so many artists seem to believe today, that art is the only sacrosanct activity in our profane and vulgar world – – then obviously censorship is an intolerable form of sacrilege. But for those of us who do not subscribe to this religion of art, the costs of censorship do not seem so high at all.”¹⁶⁶

Sensuuria kohtaavat taideteokset vaikuttavat suorastaan toissijaisilta Kristolille, sillä sensuuri on *sietämätön pyhäinhäväistys* vain ihmisille, jotka *allekirjoittavat taiteen uskonnon* siinä mielessä, että taide on *loukkaamattomalla tavalla pyhä toimitus*. Kristol käyttää uskonnollista sanastoa vasta pilkatessaan taideuskovaisia, ei perustellessaan kansallisen moraalien suojelua turmeltuneisuudelta. Hän kutsuu taidetta uskonnoksi syyttäessään taiteilijoita fanaattisesta ideologisuudesta ja dogmatismista.

Tähän taiteen uskontoon lausuu oman sanansa kaksi vuotta myöhemmin kirjailija Anthony Burgess artikkelissaan *For Permissiveness, with Misgivings*. Burgessin kanta on jotakuinkin juuri sitä, mitä Kristol lausunnossaan visioi:

”I have, with certain misgivings that I shall specify later, to come out on the side of total permissiveness, as it is called (though who is doing the permitting?), and state my belief that writers and film makers must be free to do what they will - -”¹⁶⁷

Burgess uskoo täydellisen sallivuuden periaatteeseen, Kristolin *taiteen uskontoon*.

Systemaattisen sensuurin pulmallisuus piilee Burgessin mukaan siinä, että auktoriteetti päättää aikuisen ihmisen puolesta, mitä tämän ei tule nähdä. Yksityisen sektorin sensuuripäätöksiin hän suhtautuu kuitenkin ymmärtävämmin, vaikka esittääkin, että päätöksen taustalla tulisi moraalisen nuijan napautuksen sijaan vaikuttaa vain ja ainoastaan esteettinen tuomio:

166 NY Times 28.3.1971, Irving Kristol: *”Pornography, Obscenity and the Case for Censorship”*, SM24.

167 NY Times 1.7.1973, Anthony Burgess: *”For Permissiveness, with Misgivings”*, 197.

”-- – and that if there is to be censorship, then this must operate only in the private sector – – The law must keep its nose out. I don't deny any publisher or film exhibitor the right to reject or repress, though I consider that such rejection or repression ought to be solely esthetic, not moral at all. – – The right to total explicitness must be there whenever the artist wants it, since he is his own best censor.”¹⁶⁸

Burgess, tunnettu kirjailija ja säveltäjä puhuu kulttuurielämän auktoriteettina. Hänen moralisminsa on taiteen täydellinen vapaus, joka toimii itsekorjaavasti, sillä hän uskoo yleisön esteettisen uteliaisuuden luonnostaan turtuvan liiasta stimulaatiosta:

”We are lashed ever harder with newer and more complicated excitements, but our nerves are very quick to grow blasé. One way to kill pornography, as Denmark knows, is to let it flourish. Empty blue-movie houses may, in the not very distant future, have to lure audiences in with promises of ankles peeping under crinolines.”¹⁶⁹

Burgess ei näe anarkian uhkaa taivaanrannassa, vaan uskoo yleisön turtuvan täydellisen vapauden mahdollistamaan aina vain villimpään seksuaalisuuden esittämiseen nopeasti. Yhteiskunta ei romahda moraalin vapaudesta, vaan kyllästyy. Tietenkin vuonna 1973 oli vielä mahdotonta ennustaa, ettei seksielokuvateattereita tappanut kyllästyminen, vaan VHS-nauhurit, eivätkä pornoelokuvat suinkaan muuttuneet *krinoliinien alta vilkahtavien nilkkojen* näyttämöiksi.

Puheenvuoronsa lopuksi Burgess ohittaa aiheeseen liittyvän moraalisen kysymyksen toteamalla sen olevan *pötyä, tyhjämpäiväistä*. Hänen kirjoitustaan kommentoiva presbyteeripastori William Glenesk sen sijaan ei pidä moraalikysymystä lainkaan tyhjämpäiväisenä, vaikka onkin puheenvuorossaan tavallaan samoilla linjoilla Burgessin kanssa siitä, ettei ulkopuolisen tahon tule säädellä sitä, mitä ihmisen tulee nähdä tai lukea, vaikkakin hyvin eri syistä.

”To be moral is to be responsible, which demands the right to decide, and accepts the

168 NY Times 1.7.1973, Anthony Burgess: ”For Permissiveness, with Misgivings”, 197.

169 NY Times 1.7.1973, Anthony Burgess: ”For Permissiveness, with Misgivings”, 197.

risk and responsibility for the consequences. To deprive a citizen of this fundamental right is to deny the capacity to be moral.”¹⁷⁰

Glenesk puhuu kirkonmiehenä ja seurakunnan johtajana kristillisen maailmankuvan fundamenteista. Hänelle kysymys ei ole vapaudesta ja anarkiasta, vaan perustavanlaatuisesta ominaisuudesta, jonka jumala on ihmiselle suonut. Tätä ominaisuutta – kykyä valita hyvän ja pahan välillä – ei maallisen vallan tule häiritä päättämällä kansalaisten puolesta, mitä heidän tulee tehdä. Moraalinen kysymys ei ole pötyä, vaan päinvastoin keskeinen osa ihmiselämää ja politiikkaa. Gleneskin moralismi on halu taata kaikille ihmisille mahdollisuus täyteen elämään kristittyinä. Hän kutsuu Burgessin puheenvuoroa *lyhytsanaiseksi* tai *tylyksi* ja *paljastavaksi*, mutta ei sinänsä esitä eriävää mielipidettä. Hänen kantansa eriävyys ilmenee hänen puhuessaan moraalista, jonka Burgess ohitti. Liberalistiset kannanotot, kuten Burgessin esitys, vetosivat kansalaisen lain takaamaan oikeuteen tehdä valintoja vapauden itsensä vuoksi, mutta Gleneskin teologisessa ajattelussa vapaus valita on elimellinen oikeus, joka *mahdollistaa* moraalisen valinnan.

Lähestymistavasta riippumatta pornografia edustaa yhdenlaisen seksuaalimoraalin koodiston rikkomista tekemällä yksityisestä ja salatusta julkista ja häpeämätöntä. Sen tuottaminen, siinä esiintyminen, ja sen kuluttaminen sotii keskiluokkaista moraalista vastaan ja siten haastaa hallitsevan arvojärjestelmän. Burgessille kyse on taiteen vapaudesta myös silloin, kun se ravistaa järjestelmää. Kristolin näkemys taas varoittaa seksuaalisuuden kapinasta kumpuavan anarkian leviämisestä muillekin yhteiskunnan alueille. Näissä konteksteissa tarkasteltuna hallitsevan moraalista haastamisesta tulee poliittinen teko. Jos ihminen on valmis toimimaan yhtä järjestelmää vastaan, miksei hän olisi valmis kaatamaan aitoja muillakin yhteiskunnan osa-alueilla.¹⁷¹

Kristolin kannattaja Lichtenstein sanoo kaiken sallivan ajattelun *tuhoavan sen julkisen elämän laadun, jolla demokraattinen hallintomme lepää*. Hänenkin sanavalintansa politisoivat diskurssia pornografiasta. Vasemmistolainen Collier yhdistää pornon luokkasotaan. Pornoelokuvasta järkyttyneen Allinsonin moralismi on alustansa puolesta julkinen, mutta

170 NY Times 29.7.1973, William Glenesk: ”Diminishing returns”, SM2.

171 Gey 1988, 1632.

poiketen muista tämän osion keskustelijoista, hän käsittelee pornografiaa henkilökohtaisena, yksityiseen piiriin kuuluvana ilmiönä politisoimatta sitä. Muissa puheenvuoroissa porno nostetaan keskusteluun poliittisena, julkiseen piiriin vaikuttavana ilmiönä.

Mikä New Yorkin keskikaupungin kohtalo sitten oli? Pornopuodit saivat jatkaa alueella läpi 1980-luvun, tuoden mukanaan myös uutuuksia, kuten topless-baareja sekä VHS-kasettien myyntiä ja vuokrausta. 1980-luvun nousukauden päätyttyä kaupunkisuunnittelussa alkoi kuitenkin vaikuttaa eräänlainen revansismi; keskikaupunki päätettiin ”vallata takaisin”, lopullisesti. Vuonna 1994 vastavalittu pormestari Rudolph ”Rudy” Giuliani julkisti kunnianhimoisen suunnitelman seksikauppojen siivoamiseksi. Aikuisviihdepaikkojen sijainti rajattaisiin tuotannon ja kaupankäynnin kaava-alueille, eikä seksikauppaa, pornoteatteria tai muuta vastaavaa liikettä saisi avata alle 150 metrin päähän asuintalosta, koulusta, kirkosta, tai toisesta saman alan liikkeestä. Ehdotuksen suora lakipohjainen soveltaminen osoittautui paikka paikoin ongelmalliseksi kaupungin tehokkaasti sekoittuneen kaavoitustyypin vuoksi, mutta siivousoperaatio osoittautui silti menestykseksi.¹⁷² Myös prostituution ongelmaa ryhdyttiin setvimään raskaalla kädellä ja isoilla viranomaisresursseilla. Poliisit saivat pidätysten ja soluttautumistoiminnan lisäksi luvan esimerkiksi takavarikoida seksinostajien autoja, ja keskikaupungin epävirallinen punaisten lyhtyjen alue saatiin hajotettua.¹⁷³ 1990-luvun lopulle tultaessa keskikaupunki alkoi jo muistuttaa sitä turistiystävällistä teatterin ja shoppailun mekkaa, jollaisena se tänä päivänä tunnetaan.¹⁷⁴ Perinteen suomaan arvoon vedonnut teatteriväki voitti taistelunsa, vaikka olikin joutunut odottamaan ratkaisua pari vuosikymmentä. Voitossa oli kuitenkin pitemmällä tähtäimellä karvas sivumaku.

Laajemmassa kontekstissa keskikaupungin siivoamisessa kyse oli keskiluokkaistamisen projektista, jossa taloudellisten etujen tavoittelu pilkisti näkyviin moraalisen argumentaation takaa. Pornobisneksen hillitseminen auttoi kiinteistöjen arvon kasvua. Keskiluokan sisäänmuutto vahvisti ykstitiyistämiskehitystä, ja toi kulutuskeskeisyyden kaupunkisuunnittelun näkökulmaksi. Pienempien ja erikoistuneempien liikkeenomistajien toiminta keskikaupungilla hankaloitui kun suuret yritykset kehittivät turistien houkuttimiksi omia hotelli-, tavaratalo-, ja

172 Papayanis 2000, 341–343; Vitale 2008, 88.

173 Vitale 2008, 88.

174 Cybriwsky 1999.

viihdebrändejään. Niillä oli varaa maksaa kiinteistöjen pilviin karanneita hintoja. Kehitys on saanut kaupungin asukkaat ilmaisemaan huolensa suuryritysten vallasta keskikaupungilla. Kaupunkitilaa on päässyt hallitsemaan esimerkiksi Disney-yhtiöt valtavilla markkinointitempauksilla, joihin se on saanut virkamiesten siunauksen ja tuekseen poliiseja valvomaan turvallisuutta.¹⁷⁵ New Yorkin kaupungissa moraalin, lain ja säädösten, haitan ja hyödyn keskustelussa viimeisen sanan lausui raha.

175 Zukin 1998, 830–837; Zukin et al. 2009, 47–50.

PÄÄTÄNTÖ

Punaisena lankana keskustelussa läpi vuosikymmenen kulkee teema kaupunkitilasta New Yorkissa. Pornografisen viihteen tarjontaa Times Squaren ja teatterikortteleiden alueella pidettiin New Yorkin kaupungissa 1970-luvulla ongelmana, johon ei ollut yksiselitteistä ratkaisua. Alueen ilmapiiri häiritsi monia kaupunkilaisia, mutta enimmältään osin pornokauppojen ja -teattereiden toiminta ei kuitenkaan ollut laitonta, eikä alan yrittäjiä voitu ainakaan yksinkertaisin keinoin häätää muualle. Keskustelussa ilmeni kiusaantuneisuutta toisaalta pornografiasta ilmiönä itsessään, toisaalta sen näkyvyydestä katukuvassa. Nämä näkökulmat nivoutuivat usein toisiinsa, eikä aina ollut selvää, kummasta keskustelijat olivat narkästyneempiä.

Kaupunginosan historiallinen merkitys ja pitkä teatteriperinne nähtiin uhanalaisena vastakohtana tilaa valtaaville pornokaupoille ja -elokuvateattereille, ja vastapoolien asiakaskunnat käsitettiin usein erillisiksi ryhmikseen. Vain muutama puhuja esitti, että samat ihmiset voisivat olla kiinnostuneita sekä korkeatasoisesta teatteriviihteestä että pornografiasta. Lausunnoissa vedottiin usein keskiluokkaan, kulttuurielämän eliittiin ja viranomaisiin, eikä teksteistä useinkaan käy suoraan ilmi keiden tarkkaan ottaen ajateltiin käyttävän pornokauppojen ja -teattereiden palveluja. Ehkä kysymys oli keskustelijoille enemmiltä osin epäoleellinen.

Viranomaiset puuttuivat lausuntojen sisältöjen perusteella liikkeiden toimintaan melko aktiivisesti, mutta toiminnan painotus oli ainakin virallisesti ikävien lieveilmiöiden, eli katurikollisuuden ja prostituution torjuminen. Todellisuudessa on vaikea varmentaa, johtuiko pikkurikollisuus nimenomaan seksikauppojen näkyvyydestä alueella, vai johtivatko ilmiöön muut syyt. Keskustelussa asiayhteyttä kuitenkin pidettiin esillä, ja näkyvät hahmot, kuten kaupungin pormestari Abraham Beame ottivat kantaa poliisin ”tehoiskujen” puolesta. Toisaalta esiin nousi myös useita kannanottoja, joissa iskut tuomittiin rahojen tuhlaukseksi, ja toivottiin poliisin käyttävän resurssinsa tehokkaammin yleisen turvallisuuden takaamiseen kaikkialla New Yorkin alueella, ei vain keskikaupungilla. Samoin painotettiin väkivaltarikollisuuden torjumista moraalisesti motivoituneen taistelun sijaan.

Säädttömyyden termin määrittely osoittautui lakitekstillisesti ongelmalliseksi. Korkeimman oikeuden päätökset säädttömysoikeudenkäynneissä heijastuivat sanomalehtikeskusteluun, eikä konsensusta käsitteen sisällöstä löytynyt. Samoin lausunnoissa esiintyi vaihtelevia kantoja säädttömäksi koetun aineiston yhteiskunnallisesta haitallisuudesta. Toisille kyse oli lasten ja nuorten vahingoittamisesta, toisille yleisemmin moraalisisesta ongelmasta. Joidenkin mielestä säädttön kuva tai teksti ei tuottanut akuuttia haittaa ainakaan aikuisille – joiden kulutukseen porno olikin tarkoitettu –, jos se tuotti ylipäättään haittaa kenellekään.

Lausunnoista oli löydettävissä jonkin verran pornografiaan liitettyjä lika- ja sairausmetaforia, mutta kirjoittajat pyrkivät yhtä usein myös käyttämään hillittyjä tai neutraaleja ilmaisuja. Tilanteen ongelmallisuudesta huolimatta *The New York Times*issä käyty keskustelu oli tyyliltään ehkä yllättävänkin usein poleemisen sijaan myös arkista ja kompromissihakuista. Kaupunkitilaan liittyvän keskustelun lisäksi esiin nousi myös vapaan markkinatalouden ja perustuslaillisten oikeuksien teemoja. Pornokaupan asema laillisena ja ilmeisen menestyvänä alana tunnustettiin, joskin välillä vastahakoiseen sävyyn. Liberaalimpi kirjoittajakunta esitti väitteitä myös pornografian vaarattomuuden puolesta, ja vetosi *laissez-fairen* hengessä pornokauppiaiden oikeuteen tehdä voittoa vapaasti valitsemallaan alalla, ilman viranomaisten puuttumista asiaan.

Feminismi aatteena on keskustelussa ehkä yllättävänkin vähäisellä näkyvyydellä. Vain muutamissa puheenvuoroissa mainittiin ajatusrakenteita, jotka liittyivät aatteeseen 1970-luvulla, kuten ajatus pornosta naisia alistavana väkivallan muotona. *Women Against Pornography* -ryhmä sai kuitenkin mitä ilmeisemmin lisää näkyvyyttä ja mahdollisesti kannatustakin näkökulmilleen aivan vuosikymmenen lopulla jalkautettuaan oman toimintansa keskikaupungille pornokauppojen sekaan. Kuitenkin kokonaiskatsannossa keskusteluun liittyi vain vähän naisääniä. Miehet muodostivat puhujien ehdottoman enemmistön. Myös keskustelun sisällöt vaikuttivat käsittelevän lähinnä miehiä, vaikkei asiaa eksplisiittisesti usein ilmaistukaan. Implisiittisesti miehet olivat läsnä toimijoina sekä pornokauppiaina, kauppoja sakottavina poliiseina, pornon oletettuina kuluttajina, keskikaupungilla häiriökäyttäytyvinä nuorina sekä pelkoa aiheuttavina rikollisina, joita *saastan bulevardin* väitetysti houkutteli

luokseen. Myös säädyttömyyden juridisesta määrittelystä vastanneet korkeimman oikeuden tuomarit olivat miehiä. Prostituoituina alueella toimi taas todennäköisesti sekä miehiä että naisia, ja tämä oli se asiayhteys, jossa naiset olivat edes implisiittisesti läsnä. Keskustelussa ei juuri mainita tai problematisoida itse pornoissa esiintyviä naisia.

Pornon vaikutuksista lapsiin ja nuoriin tai heidän kehitykseensä keskusteltiin loppujen lopuksi melko vähän. Asiaa ei mahdollisesti oltu vielä tutkittu kovin laajasti eikä se siten ollut päätynyt argumentiksi sen enempää pornon puolustamiseen tai vastustamiseen. Lapsiporno ilmiönä mainittiin vain muutama otteeseen. Tänä päivänä voimakkaammin painottunut lastensuojelullinen näkökulma ei ollut vielä muotoutunut tai ainakaan levinnyt julkiseen keskusteluun. Lapsipornoa ei vielä oltu erotettu lain kirjaimella aikuisesiintyjien pornosta, eikä ilmiö ylipäätään vaikuta olleen samalla tavalla tabun asemassa kuin se on tänä päivänä.

Muutamit keskustelijat käyttivät argumentointinsa juurena psykologisoitua. Strategiaa käytettiin molemmilla laidoilla. Toisille pornon katselu oli osoitus seksuaalisesta infantilismista, epäterveestä seksuaalisuudesta. Tämä ajatus patologisoi halun toimia pornon kuluttajina, ja siten asetti täten puolustavat argumentit oireelliseen valoon vakavasti otettavan keskustelun sijaan. Psykologinen asettelu toimi myös toiseen suuntaan. Pornon vastustaminen esitettiin oireena seksuaalisesta estyneisyydestä, mikä myös asetti vastapuolen tunteidensa varassa toimivan hysteerikon asemaan.

Vapauden ja anarkian ristiaallokko hallitsi keskustelua koko vuosikymmenen ajan. Kuinka paljon yksilönvapautta oli tarpeellista rajoittaa, jotta yhteiskunta olisi hyvä ja ihmisen elämä yhteiskunnan osana olisi hyvä? Irving Kristolin uusliberalistinen maailmankuva peräänkuulutti sensuuria itsestään selvänä osana vastuunsa tuntevan demokratian toimintaa. Häntä kuitenkin syytettiin elitismistä, ja vastakkaiset äänenpainot toivat esiin sensuurin ja yksilönvapauden rajoittamisen ongelmallisuudesta vapaassa yhteiskunnassa. Kaltevia pintoja lausunnoissa esitettiin eri suuntiin – joko yhden vapauden rajoittaminen johtaisi muidenkin vapauksien talleamiseen, tai yhden paheen salliminen avaisi tien koko kansakunnan moraalisesta selkärangan taittumiseen. Siinä missä pornografia edusti monelle keskustelijalle harmiteltavaa, mutta perusluonteeltaan henkilökohtaista rappiota, Kristolin kaltaisille konservatiiveille

seksuaalisen moraalikoodiston rikkominen oli suorastaan poliittinen teko, josta seurasi uhka muille hallitseville järjestelmille.

1970-luvun aikana keskustelu pornografiasta on syklistä, se ryöpsähtää esiin suhteellisen tasaisin väliajoin laantuakseen taas taustahälyksi. Kannanotot noudattavat usein kaavaa, jossa kulttuurista tai yhteiskunnallista valtaa käyttävä henkilö aloittaa keskustelun artikkelilla tai *op-ed* -tyylisellä mielipideartikkelilla, laaja-alaisella lausunnolla, ja tähän avaukseen liittyvät rivikansalaiset omilla kannanotoillaan. Lehden tilausmäärä on pieni suhteessa koko väestöön, mutta keskustelijat puhuvat usein juurikin siitä massasta, joka ei keskusteluun osallistu. Sanomalehdessä käydään siis usein eliitin ja kansan välistä dialogia. Keskustelijoiden toisistaan poikkeavat asemat yhteiskunnassa suovat lausunnoille erilaiset painoarvot, ja heidän kannanottojensa alustojen roolit korostuvat. Eliitti saa etua keskustelussa myös siitä, että se hallitsee paremmin sanomalehtidiskurssin ilmaisun konventiot ja genren.

Eliitin edustajan sana on painavampi kuin rivikansalaisen, myös toimituksellisten valintojen ja sanomalehden tuottamisen konventioiden vuoksi. Eliitin lausunnot ovat artikkelimuotoisina sanamäärältään pidempiä ja siten paremmin ja monipuolisemmin käsiteltyjä ja argumentoituja. Samasta syystä niitä tässäkin esityksessä analysoidaan laajemmin. Mielipidepalstalla julkaistavat vastaukset saavat tyytyä pienempään merkkimäärään ja huomattavuuteen. Keskustelu on sikäli epätasapainossa. Kenellä tahansa ei ole mahdollisuutta saada pitkää tekstiä julkaistuksi suuressa lehtimediassa.

Keskustelun moralismit olivat vaihtelevia sekä konkreettisilta painotuksiltaan että aatteellisilta taustoiltaan. Erimielisyydestään huolimatta keskustelijat hahmottelevat kukin lausunnoillaan omaa kuvaansa ihmisen ja yhteisön ideaalista, hyvästä elämästä. Yksille tämä elämä sisälsi suuria vapauksia ja siitä johtuen myös poikkeavuuden sietämistä, toisille terveitä rajoitteita yksilönvapauksiin, rajoitteita, joilla puolustauduttiin anarkian ja nihilismin uhkia vastaan. Kysymys oli eroista sekä ihmisyyden perusluonteen hahmottamisessa, että lain tulkinnan aatepohjassa. Liberaalimpi, individualistinen legalismi korosti yksilönoikeutta, kun taas konservatiivinen näkemys painotti kollektiivista tai assimilationistista laintulkintaa, jossa oletetun enemmistön arvovalinnat voidaan asettaa etusijalle oletetun vähemmistön halujen yli.

Liberaalille keskustelijalle yksilö ja tämän valinnat olivat lähtökohdiltaan jokseenkin harmittomia, siinä missä konservatiivinen ääni puhui vaarallisesta viettikäyttäytymisestä, regressiosta joka levitessään uhkasi ensin niitä, jotka olivat vaikutuksille alttiimpia, ja lopulta koko yhteiskuntaa.

Keskustelu säilyi läpi 1970-luvun sävyiltään ja argumenteiltaan yllättävänkin muuttumattomana. Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että ainoastaan antipornografisen feminismin piirissä tapahtuu selvää muutosta sekä käsitteellisen tarkentumisen että toiminnallisen laajentumisen kannalta. Tutkimuksen varhaisessa vaiheessa harkitsin näkökulmaa, joka olisi keskittynyt keskustelun sävyjen muutokseen vuosikymmenen aikana, mutta aineisto ei antanut tähän kovinkaan viljaa kannustinta. Kysymys ei välttämättä ole siitä, etteikö keskustelu kansallisella tasolla muissa medioissa tai ihmisten kodeissa olisi muuttanut sävyään. On mahdollista että syynä on *The New York Timesin* toimitukselliset valinnat tai ylipäätään tutkimuksen yksimediaisuus. Keskustelujoista professori Alan Dershowitz nosti esiin mahdollisuuden, että *The New York Times* piti keskustelun sävyn ja taajuuden tietynlaisena oman toimituksena keskeisen sijainnin vuoksi. Mikäli tutkimusta laajennettaisiin käsittelemään muita tietolähteitä, olisi ehkä mahdollista tavoittaa muutoksia keskustelun äänenpainoissa. Samoin mielenkiintoista olisi jatkaa tutkimusta 1980-luvulle, Ronald Raeganin Yhdysvaltoihin, jolloin pornoteollisuus kaupallistui voimakkaasti VHS-nauhureiden ja -kasettien tultua markkinoille. Tällöin muutoksia keskustelutavoissa löytyisi varmasti pornon yksityistyessä, ja toisaalta pornobisneksen kasvaessa entisestään. Tämä tutkimus on vain pintaraapaisu siitä, kuinka moraalit ja politiikka kietoutuivat toisiinsa yhden seksuaalisuuden laajan aiheen osa-alueen ympärillä yhden vuosikymmenen aikana. Pornografia hämärtää yksityisen ja julkisen elämänpiirin rajaa ja siten pakottaa ihmisen pohtimaan omaa käsitystään siitä, mikä on soveliasta. Porno herättää tunteita jotka johtavat sekä intuitiivisiin että älyllisiin päätelmiin. Kun nämä päätelmät tuodaan julkisuuteen erilaisten argumenttien muodossa, syntyy diskurssi, jossa määritellään yhteisön suhdetta ilmiöön. 1970-luvun Yhdysvalloissa tämä suhde säilyi jännitteisenä ristivetona konservatiivisten ja liberaalin maailmankuvan välillä.

LÄHTEET

I ALKUPERÄISLÄHTEET

The New York Times (ProQuest, ProQuest Historical Newspapers: The New York Times 1851–2007, JY)

II TUTKIMUSKIRJALLISUUS JA ARTIKKELIT

Berger, Ronald J., et al. (1991), *Feminism and Pornography*. New York: Praeger.

Black, Jeremy (2006), *Altered States – America Since the Sixties*. London: Reaktion Books.

Boberg, Henrik (2004), ”Mustaa valkoisella – näkökulma sanomalehtiin historiallisena lähteenä” *Lähde* 1/2004, 39–49. <http://www.lahde.info/EdellisetNrot/Lahde1-04.pdf>

Brown, Wendy (2006), ”American Nightmare: Neoliberalism, Neoconservatism, and De-Democratization”. *Political Theory*, Vol. 34, No. 6, 690–714. <http://www.jstor.org/stable/20452506>

(JSTOR, JY)

Burr, Tom (1998), ”Sleazy City: '42nd Street Structures' and Some Qualities of Life”. *October*, Vol. 85, 90-105. <http://www.jstor.org/stable/779184> (JSTOR, JY)

Capino, José B. (2007), ”Seizing Moving Image Pornography”. *Cinema Journal*, Vol. 46, No. 4, 121-126. <http://www.jstor.org/stable/30137726> (JSTOR, JY)

Collini, Stefan (1991), *Public Moralists*. Oxford: Clarendon Press.

Cornell University Law School Legal Information Insituten verkkoaineisto.

<http://www.law.cornell.edu/> Viitattu 08.12.2014.

Cossman, Brenda (1997), *Bad Attitude/s on Trial: Pornography, Feminism, and the Butler Decision*. Toronto: University of Toronto Press.

Coulmont, Baptiste & Hubbard, Phil (2010), "Consuming Sex: Socio-legal Shifts in the Space and Place of Sex Shops". *Journal of Law and Society*, Vol. 37, No. 1, 189–209. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-6478.2010.00501.x/pdf> (JSTOR, ulkoinen linkki, JY)

Cybriwsky, Roman (1999), "Changing Patterns of Urban Public Space: Observations and Assessments from the Tokyo and New York metropolitan areas". *Cities*, August 1999, 223–231. Elsevier.

Davison, W. Phillips (1983), "The Third-Person Effect in Communication". *The Public Opinion Quarterly*, Vol. 47, No. 1, 1–15. <http://www.jstor.org/stable/2748702> (JSTOR, JY)

D'Emilio, John (1992), *Making Trouble – Essays on Gay History, Politics and the University*. New York: Routledge, Chapman and Hall, Inc.

Diamond, Irene (1980), "Pornography and Repression: A Reconsideration". *Signs*, Vol. 5, No. 4, *Women: Sex and Sexuality*, 686–701. <http://www.jstor.org/stable/3173836>

Fissell, Brenner M. (2013), "Taxpayers as Victims: Taxpayer Harm & Criminalization". *New York University Journal of Law & Liberty*, No.126, 126–183.

Foner, Eric (2005), *Give Me Liberty! – an American History*. New York: W. W. Norton & Company Inc.

Frisch, Morton J (1987), "Leo Strauss and the American Regime". *Publius*, Vol. 17, No. 2, 1–5. <http://www.jstor.org/stable/3329930> (JSTOR, JY)

Gey, Steven G., (1988), "The Apologetics of Suppression: The Regulation of Pornography as Act and Idea". Michigan Law Review, Vol. 86, No. 7, 1564–1634. <http://www.jstor.org/stable/1289099> (JSTOR, JY)

Gillon, Steven M., (2007), The American Paradox – A History of the United States. Boston: Wadsworth.

Groseclose, Tim & Milyo, Jeffrey (2005), "A Measure of Media Bias". The Quarterly Journal of Economics, Vol.120, No. 4, Nov. 2005. <http://www.jstor.org/stable/25098770> (JSTOR, JY)

Hamowy, Ronald & Sage Publications, inc (2008), The Encyclopedia of Libertarianism. Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Heins, Marjorie (2007), Not in Front of the Children – "Indecency", Censorship, and the Innocence of Youth. New Brunswick, New Jersey: Rutgers University Press.

Kendrick, Walter (1987), The Secret Museum – Pornography in Modern Culture. New York: Penguin Books.

Korhonen, Anu (2001), "Mentaliteetti ja kulttuurihistoria". Teoksessa Immonen, Kari & Leskelä-Kärki, Maarit (toim.), Kulttuurihistoria – johdatus tutkimukseen. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Kurian, George Thomas (1982), World Press Encyclopedia, Volume II. Yhdysvallat: Facts on File.

Micklethwait, John & Wooldridge, Adrian (2005), The Right Nation – Why America is Different. England: Clays Ltd.

Mill, John Stuart (1859), On Liberty. Oxfordin yliopiston digitoitu painos (2006).

Mooney, Christopher Z. (2000), "The Decline of Federalism and the Rise of Morality-Policy Conflict in the United States". *Publius*, Vol. 30, No. 1, 171–188. <http://www.jstor.org/stable/3331127> (JSTOR, JY)

Nelson, William E. (2013), "Criminality and Sexual Morality in New York, 1920–1980". *Yale Journal of Law & Humanities*, Vol. 5, No.2, 265–341.

Nixon, Richard (1970), presidentin lausunto "Statement About the Report of the Commission on Obscenity and Pornography". <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=2759> (Viitattu 12.11.2014)

Norton, Mary Beth, et al. (2001/2003), *A People and a Nation – History of the United States*. Boston: Houghton Mifflin Company. Lyhennetty kuudes laitos.

Paneth, Donald (1983), *The Encyclopedia of American Journalism*. Yhdysvallat: Facts on File.

Papayanis, Marilyn Adler (2000), "Sex and the Revanchist City: Zoning out Pornography in New York". *Environment and Planning D: Society and Space*, Vol.18, 341–353.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne (2009), *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

Paxton, Mark (2008), *Censorship*. Westport, CT: Greenwood Press.

Quinton, Anthony (1978), *Politics of Imperfection. The religious and secular traditions of conservative thought in England from Hooker to Oakenshott*. The T. S. Eliot Lectures delivered at the University of Kent in October 1976. Avonmouth, Iso-Britannia: Western Printing Services.

Scafefer, Eric (2002), "Gauging a Revolution: 16mm Film and the Rise of the Pornographic Feature". *Cinema Journal*, Vol.41, No.3, 3-26. <http://www.jstor.org/stable/1225696> (JSTOR,

JY)

Vitale, Alex S. (2008), *City of Disorder: How the Quality of Life Campaign Transformed New York City Politics*. New York: NYU Press.

Wall Street Journal (ProQuest, ProQuest Historical Newspapers: Wall Street Journal 1886–1996, JY)

Wertheimer, Alan (1977), "Victimless Crimes". *Ethics*, Vol.87, No.4, 302–318.

Wollman, Elizabeth L., (2002), "The Economic Development of the 'New' Times Square and Its Impact on the Broadway Musical". *American Music*, Vol.20, No.4, 445-465.
<http://www.jstor.org/stable/1350153> (JSTOR, JY)

Zukin, Sharon (1998), "Urban Lifestyles: Diversity and Standardisation in Spaces of Consumption". *Urban Studies*, Vol.35, Not.5–6, 825–839.

Zukin, Sharon, Trujillo, Valerie, Frase, Peter, Jackson, Danielle, Recuber, Tim, ja Walker, Abraham (2009), "New Retail Capital and Neighborhood Change: Boutiques and Gentrification in New York City". *City & Community*, Vol.8, No.1, 47–64.